



สภานิติบัญญัติแห่งชาติ



เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

คุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐

วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐

อ.พ. ๑๙๐/๒๕๕๐



จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

Legislative Institutional Repository of Thailand

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการ ของวงงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ตุลาคม ๒๕๕๐

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายนัท ผาสุข ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พิณฑองคำ ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวนภาพร ขวรงค์กร นิตกร ๖ นายรุ่งธรรม เปรมมางกูร นิตกร ๔
นางสาวจินดา ตัญยาธิฐานวานิชย์ นิตกร ๕ นางสาวน้ำฝน ราชสมบัติ นิตกร ๔
นางสาวสุวรรณา พรหมพิมพ์ วิทยากร ๕ นางสิริกัญย์ ส่องแสง เจ้าหน้าที่งานธุรการ ๖
นายพัลลภ วงศ์พานิช เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๒
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๕๓๑ ๙๒๔๖
ผลิตโดย
กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษา เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ได้จากเว็บไซต์สภานิติบัญญัติแห่งชาติ www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ ในทุกวันอังคารของสัปดาห์ ที่มีการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นต้นไป ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๒๕๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ความเป็นมา สาระสำคัญ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชาkdกติกด้าบรพ พ.ศ.

- บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ๑
- ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชาkdกติกด้าบรพ พ.ศ. ๕
- สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชาkdกติกด้าบรพ พ.ศ. ๖
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบ
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชาkdกติกด้าบรพ พ.ศ. ๒๒

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

คุ้มครองชาkdกติกด้าบรพ พ.ศ.

- คำชี้แจงตามหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็น
ในการตราพระราชบัญญัติ ๓๑
- ชาkdกติกด้าบรพ ๓๘
- ชาkdกติกด้าบรพไดโนเสาร์ในประเทศไทย ๕๐

ส่วนที่ ๓ ภาคผนวก

- ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชาkdกติกด้าบรพ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑)

ส่วนที่ ๑

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ความเป็นมา สาระสำคัญ

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประกอบร่างพระราชบัญญัติ

คุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ.





บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

**ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชาวกดิกดำบรรพ์ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)**

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชาวกดิกดำบรรพ์ พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรีชุดที่มีพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองชาวกดิกดำบรรพ์

เหตุผล

โดยที่มีการค้นพบชาวกดิกดำบรรพ์ที่สำคัญในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นสมควรอนุรักษ์ไว้เพื่อการศึกษาวิจัยในการสืบค้นความเป็นมาของประวัติของโลก อีกทั้งยังเป็นมรดกทางธรรมชาติของแผ่นดินและมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ แต่โดยที่ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองอนุรักษ์ และการบริหารจัดการชาวกดิกดำบรรพ์ไว้เป็นการเฉพาะ เป็นเหตุให้

มีการลักลอบขุดค้นชาวกดิกดำบรรพ์ หรือขุดค้นโดยไม่ถูกหลักวิชาการทำให้ชาวกดิกดำบรรพ์เหล่านั้นถูกทำลาย หรือนำไปเพื่อประโยชน์ทางการค้า ทำให้สูญเสียมรดกของแผ่นดินที่มีคุณค่ายังเป็นจำนวนมาก สมควรกำหนดให้มีกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครอง อนุรักษ์ และบริหารจัดการชาวกดิกดำบรรพ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชาวกดิกดำบรรพ์ พ.ศ. มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๘ หมวด และบทเฉพาะกาล มีจำนวน ๕๒ มาตรา โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- ๑) คณะกรรมการคุ้มครองชาวกดิกดำบรรพ์ (หมวด ๑)
 - ๑.๑) องค์ประกอบของคณะกรรมการคุ้มครองชาวกดิกดำบรรพ์ (ร่างมาตรา ๖)
 - ๑.๒) วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๗)
 - ๑.๓) การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๘)
 - ๑.๔) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๙)



๑.๕) องค์ประชุม ประธานในที่ประชุม และการวินิจฉัยของที่ประชุมของคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๑๐)

๑.๖) การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ (ร่างมาตรา ๑๑)

๒) แหล่งชากดึกดำบรรพ์ (หมวด ๒)

๒.๑) กำหนดให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้พื้นที่ใดเป็นเขตสำรวจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแหล่งชากดึกดำบรรพ์หรือซากดึกดำบรรพ์ และเมื่อได้มีประกาศดังกล่าวแล้วกำหนดให้เจ้าของ ผู้ครอบครองหรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าทดแทนเนื่องจากไม่อาจดำเนินงานหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินตามภาวะปกติ (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๒) กำหนดเมื่อได้ประกาศเขตสำรวจและศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๒ แล้วให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าไปในที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่อยู่ภายในเขตสำรวจและศึกษาวิจัยเพื่อขุดค้นเก็บตัวอย่างและกระทำการกิจการอื่นเท่าที่จำเป็นเพื่อการสำรวจและศึกษาวิจัย แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายทราบถึงกิจการที่ต้องกระทำล่วงหน้าก่อนเริ่มกระทำการนั้น (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๓) กำหนดให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้พื้นที่ใดเป็นแหล่งชากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน และเมื่อได้มีประกาศดังกล่าวแล้ว กำหนดให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง

หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนเนื่องจากไม่อาจดำเนินการหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินตามภาวะปกติ (ร่างมาตรา ๑๔)

๒.๔) กำหนดให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจจัดซื้อแหล่งชากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๔ ที่มีใช่เป็นที่ดินของรัฐเพื่อเป็นแหล่งชากดึกดำบรรพ์ที่สมควรสงวนไว้เพื่อเป็นสมบัติของชาติและเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษา คุ่มครอง และอนุรักษ์ หรือในกรณีที่ไม่สามารถจัดซื้อกรณีดังกล่าวได้ และมีความจำเป็นจะต้องได้มาซึ่งแหล่งชากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษา คุ่มครองและอนุรักษ์ ให้ดำเนินการเวนคืนแหล่งชากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้ (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๕) กำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๔ ผู้ใดไม่พอใจในจำนวนค่าทดแทนมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในหกสิบวันเพื่อให้มีคำวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๑๖)

๒.๖) กำหนดมาตรการในการคุ้มครองเขตสำรวจและศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๒ (ร่างมาตรา ๑๗)

๒.๗) กำหนดมาตรการในการคุ้มครองแหล่งชากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนหรือซากดึกดำบรรพ์ที่อยู่ในแหล่งชากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น (ร่างมาตรา ๑๘ และร่างมาตรา ๑๙)

๒.๘) ในกรณีที่มีการข่มขืนหรือปรับปรุงแหล่งชากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน



ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยเจ้าของผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ตาม กำหนดให้กรมทรัพยากรธรรมชาติและเจ้าของผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายจะเป็นผู้รับผิดชอบซึ่งค่าใช้จ่ายจากการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นได้มีการจัดหาประโยชน์หรือไม่ (ร่างมาตรา ๒๐ ร่างมาตรา ๒๑ และร่างมาตรา ๒๒)

๒.๙) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชม แหล่งซากดึกดำบรรพ์ (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๑๐) กำหนดให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดเข้าไปดำเนินการในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการศึกษาและเผยแพร่ (ร่างมาตรา ๒๔)

๓) ซากดึกดำบรรพ์ (หมวด ๓)

๓.๑) กำหนดให้ผู้พบสิ่งอันมีเหตุควรเชื่อได้ว่าเป็นซากดึกดำบรรพ์แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่พบนั้นทราบภายในเจ็ดวัน และกำหนดให้กรมทรัพยากรธรณีตรวจสอบเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวัน โดยในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้รับแจ้งมีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือเข้าไปในบริเวณที่มีการพบนั้น (ร่างมาตรา ๒๕)

๓.๒) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ซากดึกดำบรรพ์นั้นเป็นซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน และเสนอ

ให้คณะกรรมการพิจารณาและกำหนดให้เอกชนส่งมอบซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนซึ่งอยู่ในความครอบครองให้แก่อธิบดีหรือผู้ซึ่งที่อธิบดีมอบหมายโดยได้รับค่าทดแทนและกำหนดให้หน่วยงานอื่นของรัฐส่งมอบซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในความดูแลรักษาให้แก่กรมทรัพยากรธรณี ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามประกาศของอธิบดีดังกล่าวเป็นสิ่งที่หายากและมีคุณค่าเป็นพิเศษ (ร่างมาตรา ๒๖)

๓.๓) กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนผู้ใดไม่พอใจในจำนวนค่าทดแทน มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีเพื่อให้อธิบดี (ร่างมาตรา ๒๗)

๓.๔) มาตรการในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ (ร่างมาตรา ๒๘ ถึงร่างมาตรา ๓๓)

๔) พิพิธภัณฑสถานซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา (หมวด ๔)

๔.๑) กำหนดให้มีพิพิธภัณฑสถานซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา (ร่างมาตรา ๓๔)

๔.๒) กำหนดให้อธิบดีจะอนุญาตให้กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้เก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์ หากซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในความครอบครองของกรมทรัพยากรธรณี มีชนิดเดียวกันหลายชิ้น (ร่างมาตรา ๓๕)

๕) กองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ (หมวด ๕)

๕.๑) กำหนดให้จัดตั้งกองทุนขึ้นในกรมทรัพยากรธรณีเรียกว่า "กองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์" (ร่างมาตรา ๓๖)



๕.๒) กำหนดรายได้ของกองทุนจัดการ
ซากดึกดำบรรพ์ (ร่างมาตรา ๓๗)

๖) การพักใช้และการเพิกถอน
ใบอนุญาต (หมวด ๖)

๖.๑) กำหนดการสั่งพักใช้ใบอนุญาต
(ร่างมาตรา ๓๘)

๖.๒) กำหนดการเพิกถอนใบอนุญาต
(ร่างมาตรา ๓๙)

๖.๓) การแจ้งคำสั่งพักใช้และคำสั่งเพิก
ถอนใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๔๐)

๖.๔) การอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี
(ร่างมาตรา ๔๑)

๗) พนักงานเจ้าหน้าที่ (หมวด ๗)

๗.๑) กำหนดอำนาจของพนักงาน
เจ้าหน้าที่ (ร่างมาตรา ๔๒)

๗.๒) กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่
ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่
เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา
(ร่างมาตรา ๔๓)

๗.๓) กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่
ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่
ต้องแสดงบัตรประจำตัว (ร่างมาตรา ๔๔)

๘) บทเฉพาะกาล

๘.๑) กำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของหรือ
ผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์อยู่ก่อนวันที่
พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มีหนังสือแจ้งให้
อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน
หกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
(ร่างมาตรา ๔๕)

๘.๒) กำหนดให้ศูนย์ศึกษาวิจัย
และพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ศูนย์วิจัยทรัพยากรแร่
และหิน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติธรณีวิทยา
เฉลิมพระเกียรติ และพิพิธภัณฑ์แร่-หิน
ที่อยู่ในความดูแลของกรมทรัพยากรธรณี

อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
เป็นพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา
ตามพระราชบัญญัตินี้

ความเป็นมา

ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ.

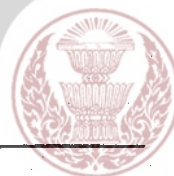
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยมี เหตุผลในการเสนอดังนี้

โดยที่มีการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ที่สำคัญในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น สมควร อนุรักษ์ไว้เพื่อการศึกษาวิจัยในการสืบค้นความเป็นมาของประวัติของโลก อีกทั้งยังเป็นมรดก ทางธรรมชาติของแผ่นดิน และมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ แต่โดยที่ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเพื่อคุ้มครอง อนุรักษ์ และ การบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ไว้เป็นการเฉพาะ เป็นเหตุให้มีการลักลอบขุดค้นซากดึกดำบรรพ์ หรือขุดค้นโดยไม่ถูกหลักวิชาการทำให้ซากดึกดำบรรพ์เหล่านั้นถูกทำลาย หรือนำไปเพื่อประโยชน์ ทางการค้า ทำให้สูญเสียมรดกของแผ่นดินที่มีคุณค่ายิ่งเป็นจำนวนมาก สมควรกำหนด ให้มีกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครอง อนุรักษ์ และบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

อนึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะรัฐมนตรีชุดที่มีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติ ตามมติคณะกรรมการกถนกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ ที่มีมติอนุมัติหลักการตามที่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณา โดยให้รับข้อสังเกตของคณะกรรมการกถนกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

ต่อมา คณะรัฐมนตรีชุดที่มีพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ตามที่กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผ่านการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา แล้ว โดยให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก่อนนำเสนอสภานิติบัญญัติ แห่งชาติพิจารณาต่อไป



LIRT

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์

๑.๒ เหตุผล

โดยที่มีการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ที่สำคัญในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น สมควรอนุรักษ์ไว้เพื่อการศึกษาวิจัยในการสืบค้นความเป็นมาของประวัติของโลก อีกทั้งยังเป็นมรดกทางธรรมชาติของแผ่นดิน และมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ แต่โดยที่ในปัจจุบันยังไม่มีความหมายเพื่อคุ้มครอง อนุรักษ์ และบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ไว้เป็นการเฉพาะ เป็นเหตุให้มีการลักลอบขุดค้นซากดึกดำบรรพ์หรือขุดค้นโดยไม่ถูกหลักวิชาการทำให้ซากดึกดำบรรพ์เหล่านั้นถูกทำลาย หรือนำไปเพื่อประโยชน์ทางการค้า ทำให้สูญเสียมรดกของแผ่นดินที่มีคุณค่ายิ่งเป็นจำนวนมาก สมควรกำหนดให้มีกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครอง อนุรักษ์ และบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์

๔. บทจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๕. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๖. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๓)

ในพระราชบัญญัตินี้

“ซากดึกดำบรรพ์” หมายความว่า ซากหรือร่องรอยของสิ่งมีชีวิตในสมัยดึกดำบรรพ์ที่อยู่ในชั้นเปลือกโลก หรือที่หลุดหรือที่นำออกมาจากชั้นเปลือกโลก ทั้งนี้ ไม่รวมถึงโบราณวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

“แหล่งซากดึกดำบรรพ์” หมายความว่า บริเวณที่มีการค้นพบหรือเคยมีซากดึกดำบรรพ์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า

(๑) นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล

(๒) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร

(๓) นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา

(๔) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

(๕) หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายโดยเฉพาะจัดตั้งขึ้นกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๗. บทกำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย (ร่างมาตรา ๔)

พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับกรมทรัพยากรธรณีในการกระทำเพื่อประโยชน์แก่การสำรวจ การศึกษา การวิจัย การอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับซากดึกดำบรรพ์ และแหล่งซากดึกดำบรรพ์

๘. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๕)

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้



LIRT

๙. เนื้อหาของพระราชบัญญัติ

๙.๑ คณะกรรมการคุ้มครองชากดึกดำบรรพ์ (หมวด ๑)

๙.๑.๑ องค์ประกอบของคณะกรรมการคุ้มครองชากดึกดำบรรพ์ (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองชากดึกดำบรรพ์ ประกอบด้วยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมศิลปากร ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักธรณีวิทยาเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งให้พิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญด้านธรณีวิทยาและชากดึกดำบรรพ์

คณะกรรมการจะตั้งผู้ช่วยเลขานุการอีกไม่เกินสองคนก็ได้

๙.๑.๒ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้วนั้น

เมื่อครบกำหนดตามวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

๙.๑.๓ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก และได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษานั้น

๙.๑.๔ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๙)

มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) เสนอแนะนโยบายการคุ้มครองแหล่งชากดึกดำบรรพ์และชากดึกดำบรรพ์

ต่อรัฐมนตรี

(๒) กำหนดมาตรการและแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อการสำรวจการศึกษาวิจัย การคุ้มครอง และการอนุรักษ์ซึ่งแหล่งชากดึกดำบรรพ์และชากดึกดำบรรพ์

(๓) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีหรืออธิบดีให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับแหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์

(๔) ให้ความเห็นชอบในการดำเนินการตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕

(๕) พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับค่าทดแทนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๖

(๖) พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในการขึ้นทะเบียนแหล่งซากดึกดำบรรพ์ และซากดึกดำบรรพ์ตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๖

(๗) พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดซื้อแหล่งซากดึกดำบรรพ์ ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๕

(๘) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดอัตราค่าเข้าชมหรือค่าบริการตามมาตรา ๒๓

(๙) ให้ความเห็นชอบในการอนุญาตให้บุคคลใดเข้าไปดำเนินการ ในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐ และกำหนดระเบียบว่าด้วยการเรียกเก็บ ค่าตอบแทนและค่าธรรมเนียมเพื่อสมทบกองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ตามมาตรา ๒๔

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ

๙.๑.๕ องค์ประชุม ประธานในที่ประชุม และการวินิจฉัยของที่ประชุม ของคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

๙.๑.๖ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ (ร่างมาตรา ๑๑)

มาตรา ๑๑ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณา หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

๙.๒ แหล่งซากดึกดำบรรพ์ (หมวด ๒)

๙.๒.๑ กำหนดให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจ ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้พื้นที่ใดเป็นเขตสำรวจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ แหล่งซากดึกดำบรรพ์หรือซากดึกดำบรรพ์ และเมื่อได้มีประกาศดังกล่าวแล้วกำหนดให้ เจ้าของผู้ครอบครองหรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าทดแทน เนื่องจากไม่อาจดำเนินงานหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินตามภาวะปกติ (ร่างมาตรา ๑๒)



LIRT

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประวัติของโลก บรรพชีวินวิทยา บรรพชีวินวิทยา หรือการลำดับชั้นหิน ให้อธิปไตยโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้พื้นที่ใดเป็นเขตสำรวจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแหล่งซากดึกดำบรรพ์หรือซากดึกดำบรรพ์

ประกาศตามวรรคหนึ่งต้องระบุเขตท้องที่ที่จะทำการสำรวจและศึกษาวิจัยพร้อมด้วยแผนที่แสดงเขตสำรวจและศึกษาวิจัยแนบท้ายประกาศ และให้ใช้บังคับได้ไม่เกินสามปี ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินการสำรวจและศึกษาวิจัยได้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้อธิปไตยโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการขยายเวลาการใช้บังคับประกาศดังกล่าวได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละหนึ่งปี

เมื่อได้มีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดิน โดยชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าทดแทนเนื่องจากไม่อาจดำเนินงานหรือใช้ประโยชน์ในที่ดิน ตามภาวะปกติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

๙.๒.๒ กำหนดเมื่อได้ประกาศเขตสำรวจและศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๒ แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าไปในที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่อยู่ภายในเขตสำรวจและศึกษาวิจัยเพื่อขุดค้นเก็บตัวอย่าง และกระทำการอื่นเท่าที่จำเป็นเพื่อการสำรวจและศึกษาวิจัย แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดิน โดยชอบด้วยกฎหมายทราบถึงกิจการที่ต้องกระทำล่วงหน้าก่อนเริ่มกระทำการนั้น (ร่างมาตรา ๑๓)

มาตรา ๑๓ เมื่อได้ประกาศเขตสำรวจและศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๒ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าไปในที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่อยู่ภายในเขตสำรวจและศึกษาวิจัยเพื่อขุดค้น เก็บตัวอย่าง และกระทำการอื่นเท่าที่จำเป็นเพื่อการสำรวจและศึกษาวิจัย แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายทราบถึงกิจการที่ต้องกระทำล่วงหน้าก่อนเริ่มกระทำการนั้น

๙.๒.๓ กำหนดให้อธิปไตยโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้พื้นที่ใดเป็นแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน และเมื่อได้มีประกาศดังกล่าวแล้ว กำหนดให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนเนื่องจากไม่อาจดำเนินการหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินตามภาวะปกติ (ร่างมาตรา ๑๔)

มาตรา ๑๔ เมื่อปรากฏว่าพื้นที่บริเวณใดเป็นแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่มีความสำคัญต่อการศึกษาประวัติของโลก บรรพชีวินวิทยา บรรพชีวินวิทยา หรือการลำดับชั้นหิน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด ไม่ว่าจะได้มีการประกาศเป็นเขตสำรวจและศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๒ หรือไม่ก็ตาม ให้อธิปไตยโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้พื้นที่บริเวณนั้นเป็นแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน พร้อมด้วยแผนที่แสดงเขตแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นแนบท้ายประกาศด้วย

เมื่อได้มีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดิน โดยชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าทดแทนเนื่องจากไม่อาจดำเนินงานหรือใช้ประโยชน์ในที่ดิน ตามภาวะปกติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด เว้นแต่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นได้รับค่าทดแทนตามมาตรา ๑๒ วรรคสาม แล้ว การจ่ายค่าทดแทนให้ค้ำึงถึงจำนวนค่าทดแทนที่บุคคลดังกล่าวได้รับ ตามมาตรา ๑๒ วรรคสาม ด้วย

การเปลี่ยนแปลงหรือการเพิกถอนเขตแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน ตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๙.๒.๔ กำหนดให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจจัดซื้อ แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๔ ที่มีใช้เป็นที่ดินของรัฐ เพื่อเป็นแหล่ง ซากดึกดำบรรพ์ที่สมควรสงวนไว้เพื่อเป็นสมบัติของชาติและเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษา คุ่มครอง และอนุรักษ์ หรือในกรณีที่ไม่สามารถจัดซื้อกรณีดังกล่าวได้ และมีความจำเป็น จะต้องได้มาซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษา คุ่มครองและอนุรักษ์ ให้ดำเนินการเวนคืนแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น ตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้ (ร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่อธิบดีเห็นว่าแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน ตามมาตรา ๑๔ ที่มีใช้เป็นที่ดินของรัฐ เป็นแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่สมควรสงวนไว้เพื่อเป็นสมบัติ ของชาติและเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษา คุ่มครอง และอนุรักษ์ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบ ของคณะกรรมการมีอำนาจจัดซื้อแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามหลักเกณฑ์ และวิธีการ ที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดซื้อแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนจากเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายได้ และมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งแหล่ง ซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษา คุ่มครอง และอนุรักษ์ ให้ดำเนินการ เวนคืนแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

๙.๒.๕ กำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๔ ผู้ใดไม่พอใจในจำนวนค่าทดแทนมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในหกสิบวันเพื่อให้ มีคำวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๑๖)

มาตรา ๑๖ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๔ ผู้ใด ไม่พอใจในจำนวนค่าทดแทนมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือ ให้มารับเงินค่าทดแทนดังกล่าว คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด



LIRT

๙.๒.๖ กำหนดมาตรการในการคุ้มครองเขตสำรวจและศึกษาวิจัย ตามมาตรา ๑๒ (ร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓ ห้ามมิให้ผู้ใดขุดค้นในเขตสำรวจ และศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๒ หรือเคลื่อนย้าย นำเอาไป ทำให้เสียหาย หรือทำลายซึ่งแหล่งซาก ดึกดำบรรพ์ หรือซากดึกดำบรรพ์ในเขตสำรวจและศึกษาวิจัยดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาต จากอธิบดี

การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และ การออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

๙.๒.๗ กำหนดมาตรการในการคุ้มครองแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน หรือซากดึกดำบรรพ์ที่อยู่ในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น (ร่างมาตรา ๑๘ และร่างมาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม หรือทำลาย แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน หรือซากดึกดำบรรพ์ที่อยู่ในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน นั้น หรือขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน เว้นแต่จะกระทำ ตามคำสั่งของอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๐ หรือได้รับอนุญาตจากอธิบดี

ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินเร่งด่วนที่อาจจะเกิดความเสียหายแก่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ ที่ขึ้นทะเบียน หรือซากดึกดำบรรพ์ที่อยู่ในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย จะดำเนินการตามสมควรเพื่อป้องกันหรือบรรเทา ความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน หรือซากดึกดำบรรพ์ ที่อยู่ในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นก็ได้ แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดี พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นตั้งอยู่ทราบ ภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้เริ่มดำเนินการ

ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้รับแจ้งตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น รายงานให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยไม่ชักช้า

การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และ การออกใบแทนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๙ แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน หากชำรุด พังทลาย หรือเสียหาย ไม่ว่าด้วยประการใดๆ ให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย แจ้งการชำรุด พังทลาย หรือเสียหายเป็นหนังสือต่ออธิบดี พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นตั้งอยู่ภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่ ทราบหรือควรทราบการชำรุด พังทลาย หรือเสียหายนั้น

ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น รายงานให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยไม่ชักช้า

๔.๒.๘ ในกรณีที่มีการซ่อมแซมหรือปรับปรุงแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ตาม กำหนดให้กรมทรัพยากรธรณีและเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายจะเป็นผู้รับผิดชอบซึ่งค่าใช้จ่ายจากการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นได้มีการจัดหาประโยชน์หรือไม่ (ร่างมาตรา ๒๐ ร่างมาตรา ๒๑ และร่างมาตรา ๒๒)

มาตรา ๒๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง รักษา และอนุรักษ์ไว้ซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนมิให้เสียหาย อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายดำเนินการซ่อมแซม หรือปรับปรุงแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในความครอบครองของตน ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมภายในกำหนดเวลาอันสมควรก็ได้

เมื่อเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายได้ดำเนินการซ่อมแซมหรือปรับปรุงแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามที่ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าวให้เป็นดังนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายไม่ได้มีการจัดหาประโยชน์จากแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น ให้กรมทรัพยากรธรณีเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

(๒) ในกรณีที่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายมีการจัดหาประโยชน์จากแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น ให้กรมทรัพยากรธรณีออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วนให้แก่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยให้อธิบดีแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งมีเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายร่วมเป็นกรรมการด้วย เพื่อเสนอความเห็นต่ออธิบดี

มาตรา ๒๑ หากปรากฏแก่อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายยังไม่ดำเนินการให้แล้วเสร็จตามที่อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งตามมาตรา ๒๐ หรือได้รับแจ้งจากเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายว่าไม่สามารถดำเนินการได้ ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจซ่อมแซมหรือปรับปรุงแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนทรราชบ่วงหน้าภายในกำหนดเวลาอันสมควร

เมื่ออธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้เข้าดำเนินการซ่อมแซมหรือปรับปรุงแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าวให้เป็นดังนี้



(๑) ในกรณีที่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายไม่ได้มีการจัดหาประโยชน์จากแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น ให้กรมทรัพยากรธรณีเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

(๒) ในกรณีที่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายมีการจัดหาประโยชน์จากแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น อธิบดีจะสั่งให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยให้อธิบดีแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งมีเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายร่วมเป็นกรรมการด้วย เพื่อเสนอความเห็นต่ออธิบดี

มาตรา ๒๒ เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายผู้ใดไม่พอใจในจำนวนค่าใช้จ่ายที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๑ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สิ้นสุด

๔.๒.๙ กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชม ใช้กำลัง (ร่างมาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓ ให้อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชมแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนไม่ว่าแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นจะเป็นที่ดินของรัฐหรือเอกชน

ในกรณีที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่จัดให้เข้าชมตามวรรคหนึ่งนั้นเป็นที่ดินของรัฐ อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจะกำหนดอัตราค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นด้วยก็ได้

๔.๒.๑๐ กำหนดให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดเข้าไปดำเนินการในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการศึกษาและเผยแพร่ (ร่างมาตรา ๒๔)

มาตรา ๒๔ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการศึกษาและเผยแพร่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดเข้าไปดำเนินการในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐนั้นได้ โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่รับผิดชอบก่อนและจ่ายเงินค่าตอบแทนและค่าธรรมเนียมอื่นให้แก่กรมทรัพยากรธรณีเพื่อสมทบกองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ตามระเบียบที่อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนด

การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต สำหรับการเข้าไปดำเนินการในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง



LIRT

๙.๓ ชากติกด้าบรพพ์ (หมวด ๓)

๙.๓.๑ กำหนดให้ผู้ทีพบสิ่งอันมีเหตุควรเชื่อได้ว่าเป็นชากติกด้าบรพพ์ แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นที่พบนั้นทราบภายในเจ็ดวัน และกำหนดให้ กรมทรัพยากรธรณีตรวจสอบเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวัน โดยในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้รับแจ้งมีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือเข้าไปในบริเวณที่มีการพบนั้น (ร่างมาตรา ๒๕)

มาตรา ๒๕ ผู้ใดพบสิ่งอันมีเหตุควรเชื่อได้ว่าเป็นชากติกด้าบรพพ์ให้แจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นที่พบนั้นทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันทีพบ

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้รับแจ้งมีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือเข้าไปในส่วนใดๆ ของบริเวณที่มีการพบสิ่งทีเชื่อได้ว่าเป็นชากติกด้าบรพพ์ และจัดทำเครื่องหมายแสดงการห้ามนั้นไว้ในทีเปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ บริเวณดังกล่าว และรายงานอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

เมื่อได้รับรายงานตามวรรคสอง ให้กรมทรัพยากรธรณีดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน

เมื่อกรมทรัพยากรธรณีตรวจสอบตามวรรคสามแล้วเห็นสมควรดำเนินการตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๒๖ แล้วแต่กรณี ให้คำสั่งตามวรรคสองมีผลบังคับต่อไปจนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ และให้นำมาตรา ๑๒ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีทีกรมทรัพยากรธรณีตรวจสอบตามวรรคสามแล้วเห็นว่าไม่สมควรดำเนินการตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๒๖ ให้กรมทรัพยากรธรณีแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการยกเลิกคำสั่งตามวรรคสองโดยเร็ว

๙.๓.๒ กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ชากติกด้าบรพพ์นั้นเป็นชากติกด้าบรพพ์ที่ขึ้นทะเบียน และเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาและกำหนดให้เอกชนส่งมอบชากติกด้าบรพพ์ที่ขึ้นทะเบียนซึ่งอยู่ในความครอบครองให้แก่อธิบดีหรือผู้ซึ่งที่อธิบดีมอบหมายโดยได้รับค่าทดแทนและกำหนดให้หน่วยงานอื่นของรัฐส่งมอบชากติกด้าบรพพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในความดูแลรักษาให้แก่กรมทรัพยากรธรณี ในกรณีทีคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าชากติกด้าบรพพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามประกาศของอธิบดีดังกล่าวเป็นสิ่งที่หายากและมีคุณค่าเป็นพิเศษ (ร่างมาตรา ๒๖)

มาตรา ๒๖ เมื่ออธิบดีเห็นว่าชากติกด้าบรพพ์ใดทีพบในราชอาณาจักรมีความสำคัญ หรือมีคุณค่าในการศึกษาประวัติของโลก บรรพชีวินวิทยา บรรพชีวินวิทยา หรือการลำดับชั้นหิน ตามหลักเกณฑ์ทีคณะกรรมการกำหนดให้อธิบดีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ชากติกด้าบรพพ์นั้นเป็นชากติกด้าบรพพ์ที่ขึ้นทะเบียน และเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา



เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่งเป็นสิ่งที่หายากและมีคุณค่าเป็นพิเศษ สมควรเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ให้อธิบดีมีอำนาจดังนี้

(๑) ในกรณีที่ซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นอยู่ในความครอบครองของเอกชน ให้บุคคลดังกล่าวส่งมอบซากดึกดำบรรพ์นั้นให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยได้รับค่าทดแทนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด หรือ

(๒) ในกรณีที่ซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นอยู่ในความดูแลรักษาของหน่วยงานอื่นของรัฐ อธิบดีจะมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานของรัฐนั้นส่งมอบซากดึกดำบรรพ์ดังกล่าวให้แก่กรมทรัพยากรธรณีก็ได้

๙.๓.๓ กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน ผู้ใดไม่พอใจในจำนวนค่าทดแทน มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีเพื่อให้วินิจฉัย (ร่างมาตรา ๒๗)

มาตรา ๒๗ เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนผู้ใดไม่พอใจในจำนวนค่าทดแทนที่ได้รับตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง (๑) มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สิ้นสุด

๙.๓.๔ มาตรการในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ (ร่างมาตรา ๒๘ ถึงร่างมาตรา ๓๓)

มาตรา ๒๘ ในกรณีซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนแล้ว ชำรุด เสียหาย สูญหาย หรือมีการโอน หรือย้ายสถานที่เก็บรักษา ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์นั้นแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดี พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการครอบครองซากดึกดำบรรพ์นั้นทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบหรือควรทราบการชำรุด เสียหาย สูญหาย หรือมีการโอน หรือย้ายสถานที่เก็บรักษา

มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม เปลี่ยนแปลง หรือทำลาย ซิงซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง รักษา และอนุรักษ์ไว้ซึ่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนมิให้เสียหาย ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ ผู้ใดจะจัดแสดงซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบ

การจัดแสดงซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๓ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งหรือนำซากดึกดำบรรพ์ หรือซากดึกดำบรรพ์ ที่ได้ถูกแปรสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงเป็นรูปลักษณะอื่นออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

๔.๔ พิพิธภัณฑสถานซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา (หมวด ๔)

๔.๔.๑ กำหนดให้มีพิพิธภัณฑสถานซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา (ร่างมาตรา ๓๔)

มาตรา ๓๔ ให้มีพิพิธภัณฑสถานซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา รวบรวม และจัดเก็บหลักฐานทางธรณีวิทยา รวมทั้งเป็นที่เก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์เพื่อการเรียนรู้ การวิจัย การแสดง และการอ้างอิง

พิพิธภัณฑสถานซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยาจะจัดตั้งขึ้น ณ ที่ใด หรือจะให้สถานที่ใด เป็นพิพิธภัณฑสถานซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา ตลอดถึงการถนอมสภาพพิพิธภัณฑสถานซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชมพิพิธภัณฑสถานซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา และจะกำหนดอัตราค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นด้วยก็ได้

๔.๔.๒ กำหนดให้อธิบดีจะอนุญาตให้กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้เก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์ หากซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในความครอบครองของกรมทรัพยากรธรณี มีชนิดเดียวกันหลายชิ้น (ร่างมาตรา ๓๕)

มาตรา ๓๕ ซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในความครอบครองของกรมทรัพยากรธรณี หากมีชนิดเดียวกันหลายชิ้น อธิบดีจะอนุญาตให้กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้เก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์ดังกล่าวไว้ก็ได้

๔.๕ กองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ (หมวด ๕)

๔.๕.๑ กำหนดให้จัดตั้งกองทุนขึ้นในกรมทรัพยากรธรณีเรียกว่า “กองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์” (ร่างมาตรา ๓๖)

มาตรา ๓๖ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นในกรมทรัพยากรธรณีเรียกว่า “กองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์” เพื่อดำเนินกิจการอันเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์ พัฒนา รวบรวม และจัดเก็บหลักฐานทางธรณีวิทยา และเก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์



LIRT

๙.๕.๒ กำหนดรายได้ของกองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ (ร่างมาตรา ๓๗)
มาตรา ๓๗ กองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ ประกอบด้วย

- (๑) เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (๒) ค่าธรรมเนียมการอนุญาตที่ได้รับตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) เงินค่าตอบแทนและค่าธรรมเนียมอื่นอันเกิดจากแหล่งซากดึกดำบรรพ์

ตามมาตรา ๒๔

(๔) เงินค่าเข้าชม ค่าบริการอื่น หรือผลประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากแหล่งซากดึกดำบรรพ์พิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา ที่อยู่ในความครอบครองของกรมทรัพยากรธรณีซึ่งกรมทรัพยากรธรณีเป็นผู้เรียกเก็บ

(๕) เงิน หรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(๖) ดอกผล หรือผลประโยชน์ หรือรายได้อื่นใดที่เกิดจากกองทุนนี้

เงินและทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเข้ากองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

การเก็บรักษา และการจ่ายเงินกองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

๙.๖ การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต (หมวด ๖)

๙.๖.๑ กำหนดการสั่งพักใช้ใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๓๘)

มาตรา ๓๘ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการอนุญาตให้อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้มีกำหนดครั้งละไม่เกินหกสิบวัน แต่ในกรณีที่มีการฟ้องผู้รับใบอนุญาตต่อศาลว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อธิบดีจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตไว้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ได้

๙.๖.๒ กำหนดการเพิกถอนใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๓๙)

มาตรา ๓๙ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้

ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตประเภทที่ถูกเพิกถอนนั้นอีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นสองปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาต

๙.๖.๓ การแจ้งคำสั่งพักใช้และคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๔๐)

มาตรา ๔๐ คำสั่งพักใช้และคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบ

การแจ้งคำสั่งตามวรรคหนึ่งให้นำบทบัญญัติหมวด ๔ การแจ้ง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม



LIRT

๙.๖.๕ การอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๕๑)

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่อยู่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งไม่อนุญาตตามคำขอของบุคคลใดตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๓๘ หรือมาตรา ๓๙ บุคคลนั้นมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตนั้น

๙.๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ (หมวด ๗)

๙.๗.๑ กำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ (ร่างมาตรา ๕๒)

มาตรา ๕๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ

(๑) เข้าไปในเขตสำรวจและศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๒ แหล่งซากดึกดำบรรพ์หรือสถานที่ใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการงานของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการงานของสถานที่นั้น ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนินช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้จะมีการยกย้าย ซุกซ่อน หรือทำลายวัตถุ สิ่งของ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

(๓) ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน วัตถุ สิ่งของ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี

เมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจสอบตาม (๑) หรือ (๒) แล้ว ถ้ายังดำเนินการไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นก็ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

๙.๗.๒ กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา ๕๓)

มาตรา ๕๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๙.๗.๓ กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว (ร่างมาตรา ๕๔)

มาตรา ๕๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๙.๘ บทกำหนดโทษ (หมวด ๘)

มาตรา ๔๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๖ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๕ หรือระเบียบที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๓๔ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ วรรคสอง (๑) มาตรา ๓๒ หรือระเบียบที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๙ ผู้ใดส่งหรือนำซากดึกดำบรรพ์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนออกนอกราชอาณาจักร อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๐ ผู้ใดส่งหรือนำซากดึกดำบรรพ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วออกนอกราชอาณาจักร อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

๑๐. บทเฉพาะกาล

๑๐.๑ กำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มีหนังสือแจ้งให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๕๑)

มาตรา ๕๑ ผู้ใดเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มีหนังสือแจ้งให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังกระทำการฝ่าฝืนอยู่

๑๐.๒ กำหนดให้ศูนย์ศึกษาวิจัยและพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ศูนย์วิจัยทรัพยากรแร่และหิน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติธรณีวิทยาเฉลิมพระเกียรติ และพิพิธภัณฑ์แร่-หินที่อยู่ในความดูแลของกรมทรัพยากรธรณีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยาตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕๒)



LIRT

มาตรา ๕๒ ให้ศูนย์ศึกษาวิจัยและพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ศูนย์วิจัยทรัพยากรแร่ และหิน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติธรณีวิทยาเฉลิมพระเกียรติ และพิพิธภัณฑ์แร่หิน ที่อยู่ในความดูแลของกรมทรัพยากรธรณีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นพิพิธภัณฑ์ ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยาตามพระราชบัญญัตินี้

๑๑. อัตราค่าธรรมเนียม

- | | | | |
|--|--------|--------|-----|
| (๑) ใบอนุญาตให้ขุดค้น เคลื่อนย้าย นำเอาไป
ทำให้เสียหาย หรือทำลายซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์
หรือซากดึกดำบรรพ์ในเขตสำรวจและศึกษาวิจัย
ตามมาตรา ๑๗ | ฉบับละ | ๕๐๐ | บาท |
| (๒) ใบอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการในแหล่งซากดึกดำบรรพ์
ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๒๔ | ฉบับละ | ๕,๐๐๐ | บาท |
| (๓) ใบอนุญาตให้ทำการค้าซากดึกดำบรรพ์
ตามมาตรา ๒๘ | ฉบับละ | ๑๐,๐๐๐ | บาท |
| (๔) ใบอนุญาตให้ส่งหรือนำซากดึกดำบรรพ์ หรือซากดึกดำบรรพ์
ที่ได้ถูกแปรสภาพหรือเปลี่ยนแปลงเป็นรูปลักษณะอื่น
ออกนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา ๓๓ | | | |
| (ก) ซากดึกดำบรรพ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว | ฉบับละ | ๑๐,๐๐๐ | บาท |
| (ข) ซากดึกดำบรรพ์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน | ฉบับละ | ๒,๐๐๐ | บาท |
| (๕) โบนัสใบอนุญาต | ฉบับละ | ๑๐๐ | บาท |
| (๖) การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละเท่ากับค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนั้น | | | |

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๙๓๕๗ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ อนุมัติตามมติคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ ที่เห็นควร อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาต่อไปได้ ทั้งนี้ ให้รับข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ตรวจพิจารณาโดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานงบประมาณ) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมทรัพยากรธรณี) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม (กรมศิลปากร) และผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการกำหนดกฎหมายขึ้นใหม่ โดยมีหลักการและสาระสำคัญเพื่อการบริหารจัดการและคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทางด้านการศึกษาวิจัย ความเป็นมาของประวัติของโลก การเป็นมรดกทางธรรมชาติของแผ่นดิน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น โดยในเบื้องต้นได้กำหนดให้ซากดึกดำบรรพ์ที่ขุดค้นพบในประเทศไทยไม่ว่าในที่ดินของรัฐหรือของเอกชนเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน นอกจากนี้ ยังได้กำหนดมาตรการและกลไกต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการดูแล รักษา คุ้มครองและอนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์ ดังนี้

๑.๑ ให้มีการขึ้นทะเบียนแหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์

๑.๒ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งหรือนำซากดึกดำบรรพ์ออกนอกราชอาณาจักร

๑.๓ ให้มีการประกาศเขตสำหรับการดำเนินการสำรวจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ

แหล่งซากดึกดำบรรพ์ หรือซากดึกดำบรรพ์



LIRT

๑.๔ ให้มีศูนย์ศึกษาวิจัยซากดึกดำบรรพ์ สถานที่จัดแสดงซากดึกดำบรรพ์ หรือ พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา เพื่อจัดแสดงซากดึกดำบรรพ์

๑.๕ ให้มีกองทุนบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนสำหรับการใช้จ่ายในกิจการอันเป็นประโยชน์ต่อการดูแล รักษา คຸ້ມครอง และอนุรักษ์แหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์

๑.๖ ให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อกำกับดูแล และตรวจสอบเพื่อให้มีการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๑.๗ กำหนดบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนร่างพระราชบัญญัตินี้

๑.๘ กำหนดบทเฉพาะกาล เพื่อรองรับการดำเนินการ และตรวจสอบความพร้อมของซากดึกดำบรรพ์ รวมถึงสถานที่ที่ใช้จัดแสดงซากดึกดำบรรพ์ในวาระเริ่มแรก

๒. ข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒.๑ ข้อสังเกตขั้นต้น

ในการมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ ที่เห็นควรอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคຸ້ມครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. โดยให้รับข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ ไปพิจารณาดำเนินการด้วย ดังนี้

คณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ มีข้อสังเกต ดังนี้

(๑) ตามมาตรา ๘ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ชำรุดพังทลายหรือเสียหายให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย อาจมีปัญหาในทางปฏิบัติเพราะไม่ควรให้เป็นภาระของเจ้าของที่ดิน สำหรับเรื่องการจัดตั้งกองทุนบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ การเก็บรักษาและการจ่ายเงินกองทุนบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ ระเบียบการใช้จ่ายเงินต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ และควรเป็นไปตามที่กระทรวงการคลังเห็นชอบ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาเรื่องการกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ชำรุด พังทลาย หรือเสียหายแล้ว เห็นด้วย และได้ปรับปรุงรายละเอียดให้มีความเหมาะสมและเกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินมากยิ่งขึ้นโดยในกรณีที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์นั้น เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินมิได้จัดหาประโยชน์จากการเรียกเก็บค่าเข้าชม กรมทรัพยากรธรณีจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๐ และร่างมาตรา ๒๑)

สำหรับเรื่องการจัดตั้งกองทุนบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ที่มีข้อสังเกตว่าต้องตราเป็นพระราชบัญญัตินั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ไม่เห็นด้วยกับข้อสังเกตดังกล่าว โดยเห็นว่าการจัดตั้งกองทุนสำหรับกรณีนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นการกำหนดกองทุนขึ้นภายในเพื่อนำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์และคຸ້ມครองซากดึกดำบรรพ์และแหล่งซากดึกดำบรรพ์เท่านั้นมิได้มีลักษณะหรือมี



LIRT

วัตถุประสงค์เป็นพิเศษเหมือนกองทุนประเภทอื่น เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรักษาและการจ่ายเงินกองทุนนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เห็นด้วยและได้ปรับปรุงให้เป็นไปตามข้อสังเกตดังกล่าวโดยกำหนดให้การเก็บรักษาและการจ่ายเงินกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๓๗)

(๒) ชื่อของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. ควรเปิดกว้างเป็น “พระราชบัญญัติซากดึกดำบรรพ์” เพราะหากใช้คำว่า “คุ้มครอง” อาจไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัติฯ เนื่องจากบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้มีวัตถุประสงค์แค่คุ้มครองซากดึกดำบรรพ์เท่านั้น แต่ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ การรักษาสภาพ ความปลอดภัย ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งซากดึกดำบรรพ์ การส่งเสริมการศึกษา การเผยแพร่ การจัดแสดง การสำรวจ และศึกษาวิจัย และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ไม่เห็นด้วย และคงชื่อร่างไว้ตามเดิม ทั้งนี้โดยเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมหรือมาตรการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่าจะมีลักษณะที่เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนก็เพื่อการคุ้มครองและอนุรักษ์ทั้งสิ้น ฉะนั้น การที่มีคำว่า “คุ้มครอง” ในชื่อร่างพระราชบัญญัติก็มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสาระที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ดีอยู่แล้ว

(๓) ตามมาตรา ๓๗ (๑) และ (๒) ของร่างพระราชบัญญัติฯ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปตรวจดู ไม่ใช่เป็นการตรวจค้นทางคดีอาญา แต่เป็นการเข้าไปตรวจตามปกติซึ่งอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปในสถานที่หรือเคหสถานโดยไม่มีหมายศาลดังกล่าว เป็นการไม่สอดคล้องกับมาตรา ๒๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญา การค้นในที่หรือสถานที่จะกระทำมิได้เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล และไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้ระบุว่ามิเหตุอันควรอื่นใดที่ไม่ต้องขอหมายค้นจากศาลหรือไม่ต้องขอให้ศาลมีคำสั่งหรืออาศัยซากดึกดำบรรพ์ ดังนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรปรับปรุงร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้ชัดเจน นอกจากนี้กฎหมายที่ออกมาควรลดเรื่องทางลบ เช่น การชู้ การจับ การตรวจค้นซึ่งควรจะมีการยึดหยุ่น และควรแยกเกรดของซากดึกดำบรรพ์ที่พบโดยซากดึกดำบรรพ์ที่พบไม่จำเป็นต้องเป็นสมบัติของแผ่นดินทั้งหมดและการมีเก็บไว้จะเป็นของผิดกฎหมาย

ในเรื่องอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปในสถานที่หรือเคหสถานโดยไม่มีหมายศาลนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เห็นด้วย และได้ปรับปรุงร่างในส่วนนี้ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๔๒)

สำหรับการแยกเกรดหรือประเภทของซากดึกดำบรรพ์ที่พบนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เห็นด้วย และได้ปรับปรุงร่างในส่วนนี้ใหม่โดยการแยกประเภทของซากดึกดำบรรพ์ออกเป็นสามประเภท กล่าวคือ ๑) ซากดึกดำบรรพ์ทั่วไป ๒) ซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน และ ๓) ซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนและสมควรเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ทั้งนี้โดยซากดึกดำบรรพ์



ประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สองนั้นเจ้าของสามารถครอบครองได้ปกติ ส่วนชาวกติกด้าบรพประเภทที่สามเจ้าของต้องส่งมอบการครอบครองให้แก่กรมทรัพยากรธรณีโดยได้รับค่าทดแทน สำหรับมาตรการคุ้มครองนั้น ชาวกติกด้าบรพแต่ละประเภทจะมีมาตรการคุ้มครองที่เคร่งครัดแตกต่างกันตามความเหมาะสม

๒.๒ ความเห็นในขั้นที่สุด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้ดำเนินการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความเห็นชอบกับการแก้ไขด้วยแล้ว ดังนี้

- (๑) สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานงบประมาณ)
- (๒) กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง)
- (๓) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมทรัพยากรธรณี)
- (๔) กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง)
- (๕) กระทรวงวัฒนธรรม (กรมศิลปากร)
- (๖) สำนักงานศาลยุติธรรม

๓. สาระสำคัญของร่างกฎหมายที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ตรวจพิจารณาโดยได้นำข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ มาประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว สรุปสาระสำคัญของร่างฯ ได้ดังนี้

(๑) บททั่วไป กำหนดบทนิยามที่จำเป็นเพื่อใช้ในการอ้างอิงในบทบัญญัติมาตราอื่น ๆ ในพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อกำหนดความหมายของถ้อยคำทางเทคนิคที่ใช้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีความชัดเจน (ร่างมาตรา ๓) นอกจากนี้ ได้กำหนดให้กรมทรัพยากรธรณีได้รับการยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้สำหรับการกระทำเพื่อประโยชน์แก่การสำรวจ การศึกษา การวิจัย การอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับชาวกติกด้าบรพและแหล่งชาวกติกด้าบรพ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการและการบริหารจัดการ ซึ่งแหล่งชาวกติกด้าบรพและชาวกติกด้าบรพให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ร่างมาตรา ๔)

(๒) คณะกรรมการคุ้มครองชาวกติกด้าบรพ กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองชาวกติกด้าบรพขึ้น ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญด้านธรณีวิทยาและชาวกติกด้าบรพ จำนวนไม่เกินห้าคน (ร่างมาตรา ๖) โดยคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบายและ



กำหนดมาตรการ และแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อการศึกษาวิจัย การคุ้มครอง และการอนุรักษ์ แหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์ รวมทั้งกลั่นกรองและให้คำแนะนำแก่อธิบดี ในการใช้ดุลพินิจในเรื่องต่างๆ ที่มีความสำคัญโดยเฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลทั่วไป (ร่างมาตรา ๙)

(๓) เขตสำรวจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์ และมาตรการคุ้มครอง ได้กำหนดให้อำนาจแก่อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการที่จะ ประกาศให้พื้นที่ใดเป็นเขตสำรวจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแหล่งซากดึกดำบรรพ์หรือซากดึกดำบรรพ์ โดยให้มีแผนที่แสดงเขตสำรวจและศึกษาวิจัยไว้ในประกาศดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ประกาศดังกล่าวจะมี ระยะเวลาใช้บังคับไม่เกินสามปี แต่หากการสำรวจยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จก็สามารถต่ออายุประกาศ ออกไปได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละหนึ่งปี อย่างไรก็ตามโดยที่การประกาศให้พื้นที่ใดเป็นเขตสำรวจและ ศึกษาวิจัยนั้นมีผลทำให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายไม่อาจ ดำเนินงานหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวได้ตามปกติ จึงกำหนดให้มีการจ่ายค่าทดแทนให้แก่บุคคล ดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๑๒) และ ในกรณีที่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายไม่เห็นด้วยกับจำนวน ค่าทดแทนที่ได้รับก็มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในหกสิบวันเพื่อให้มีคำวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๑๖)

สำหรับมาตรการในการคุ้มครองเขตสำรวจและศึกษาวิจัยนั้นได้กำหนดห้ามมิให้ ผู้ใดขุดค้นในเขตสำรวจและศึกษาวิจัย หรือเคลื่อนย้าย นำเอาไป ทำให้เสียหาย หรือทำลาย ซึ่งแหล่ง ซากดึกดำบรรพ์หรือซากดึกดำบรรพ์ที่อยู่ภายในเขตสำรวจและศึกษาวิจัย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก อธิบดี หรือเป็นการดำเนินการโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือ ผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายทราบถึงกิจการที่ต้องกระทำล่วงหน้าก่อนเริ่มกระทำการนั้นด้วย แล้ว (ร่างมาตรา ๑๓ และร่างมาตรา ๑๗)

(๔) แหล่งซากดึกดำบรรพ์ การขึ้นทะเบียนแหล่งซากดึกดำบรรพ์ และ มาตรการคุ้มครอง ในเบื้องต้นได้กำหนดความหมายของแหล่งซากดึกดำบรรพ์ไว้ให้หมายถึงบริเวณที่ มีการค้นพบหรือเคยมีซากดึกดำบรรพ์ (ร่างมาตรา ๓) และแบ่งประเภทของแหล่งซากดึกดำบรรพ์ ออกเป็น แหล่งซากดึกดำบรรพ์ทั่วไป และแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนซึ่งอธิบดีโดยความ เห็นชอบของคณะกรรมการได้ประกาศกำหนดเนื่องจากพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ มีความสำคัญต่อการศึกษาประวัติของโลก บรรพชีวินวิทยา บรรพชีววิทยา หรือการลำดับชั้นหิน ไม่ว่าจะ ได้มีการประกาศเป็นเขตสำรวจและศึกษาวิจัยหรือไม่ก็ตาม โดยในการประกาศให้แหล่งซากดึกดำบรรพ์ ใดเป็นแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนจะต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้น ทะเบียนไว้ด้วย และให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายในพื้นที่บริเวณ นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนเนื่องจากการขาดประโยชน์จากการใช้ที่ดินตามภาวะปกติด้วย (ร่างมาตรา ๑๔) อย่างไรก็ตามในกรณีที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นมีใช้เป็นที่ดินของรัฐและสมควรสงวน ไว้เพื่อเป็นสมบัติของชาติเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษา อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมี อำนาจที่จะจัดซื้อ หรือดำเนินการเวนคืนแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นได้ (ร่างมาตรา ๑๔)



ในส่วนของมาตรการคุ้มครองแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น มีการกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย หรือขุดค้นแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน เว้นแต่จะทำตามคำสั่งของอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับอนุญาตจากอธิบดี หรือเป็นการดำเนินการในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินเร่งด่วนเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น (ร่างมาตรา ๑๘) นอกจากนี้ ยังกำหนดให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายมีหน้าที่ต้องแจ้งให้อธิบดี พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบเมื่อแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นชำรุด พังทลาย หรือเสียหาย เพื่อพิจารณาและกำหนดแนวทางปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสม (ร่างมาตรา ๑๙) และในกรณีที่มีการซ่อมแซมหรือปรับปรุงแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ตาม กรมทรัพยากรธรณี และเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายจะเป็นผู้รับผิดชอบซึ่งค่าใช้จ่ายจากการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นได้มีการจัดหาประโยชน์หรือไม่ ถ้าไม่มีการจัดหาประโยชน์ กรมทรัพยากรธรณีจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดในทางตรงกันข้าม หากแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น มีการจัดหาประโยชน์ ในกรณีนี้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายและกรมทรัพยากรธรณีจะร่วมกันรับผิดชอบซึ่งค่าใช้จ่ายจากการซ่อมแซมหรือปรับปรุงดังกล่าวโดยอธิบดีจะแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกินห้าคนซึ่งมีเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายร่วมเป็นกรรมการด้วย เพื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๐ ร่างมาตรา ๒๑ และร่างมาตรา ๒๒) สำหรับการเข้าชมแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนก็มีการกำหนดให้ผู้เข้าชมต้องปฏิบัติตามระเบียบการเข้าชมที่อธิบดีกำหนด (ร่างมาตรา ๒๓)

(๕) ซากดึกดำบรรพ์ การขึ้นทะเบียนซากดึกดำบรรพ์ และมาตรการคุ้มครอง กำหนดให้ผู้ที่ยพบสิ่งอันมีเหตุควรเชื่อได้ว่าเป็นซากดึกดำบรรพ์แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่พบนั้นทราบภายในเจ็ดวัน และให้กรมทรัพยากรธรณีตรวจสอบเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวัน โดยในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้รับแจ้งมีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือเข้าไปในบริเวณที่มีการพบนั้น (ร่างมาตรา ๒๕)

นอกจากนี้ ได้กำหนดมาตรการคุ้มครองที่มีความเข้มงวดลดหลั่นกันเพื่อใช้บังคับกับซากดึกดำบรรพ์แต่ละกลุ่ม กล่าวคือ (๑) ซากดึกดำบรรพ์ทั่วไป ได้แก่ ซากดึกดำบรรพ์ที่อธิบดีไม่ได้ประกาศขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๒๖ จะอยู่ภายใต้มาตรการทั่วไป ได้แก่ มาตรการห้ามทำการค้าซากดึกดำบรรพ์ (มาตรา ๒๘) และการห้ามส่งหรือนำซากดึกดำบรรพ์ออกนอกราชอาณาจักร (มาตรา ๓๓) (๒) ซากดึกดำบรรพ์ที่อธิบดีประกาศขึ้นทะเบียน นอกจากจะอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมเช่นเดียวกับซากดึกดำบรรพ์ทั่วไปแล้ว เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนยังต้องอยู่ภายใต้มาตรการเฉพาะด้วย ซึ่งได้แก่ การที่ต้องแจ้งการชำรุด เสียหาย สูญหาย การโอนหรือการย้ายสถานที่เก็บรักษา รวมถึงการแจ้งการจัดแสดงซึ่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนให้ทางราชการทราบ (ร่างมาตรา ๒๙ และร่างมาตรา ๓๒) และต้องขอรับอนุญาตจากอธิบดีก่อนจึงจะซ่อมแซม เปลี่ยนแปลง หรือทำลายซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนได้ และ (๓) ซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนและคณะกรรมการเห็นว่า



มีคุณค่าพิเศษ จะอยู่ภายใต้มาตรการที่เข้มงวดเป็นพิเศษ ซึ่งได้แก่การบังคับให้เอกชนหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีการครอบครองซึ่งซากดึกดำบรรพ์ดังกล่าวต้องส่งมอบซากดึกดำบรรพ์นั้นให้แก่กรมทรัพยากรธรณี (ร่างมาตรา ๒๖)

(๖) พิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา และกองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ กำหนดให้มีพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา รวบรวม และจัดเก็บหลักฐานทางธรณีวิทยา รวมทั้งเป็นที่เก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์เพื่อการเรียนรู้ การวิจัย การแสดง และการอ้างอิง ทั้งนี้ การจะจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยาขึ้น ณ ที่ใด ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๓๔) และเพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินกิจการอันเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์ พัฒนา รวบรวม และจัดเก็บหลักฐานทางธรณีวิทยา และเก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์ ได้กำหนดให้กองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ขึ้น (ร่างมาตรา ๓๖) โดยรายได้ของกองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ดังกล่าว ประกอบด้วยเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินค่าธรรมเนียมการอนุญาต เงินค่าเข้าชม เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้ทูลให้ หรือดอกผล หรือผลประโยชน์ หรือรายได้อื่นที่เกิดจากกองทุนนี้ ทั้งนี้ เงินที่ได้มาจากการดังกล่าวไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ส่วนการเก็บรักษาและการจ่ายเงินกองทุนนั้นได้กำหนดให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังกำหนด (ร่างมาตรา ๓๗)

(๗) การบังคับการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการเข้าไปในเขตสำรวจและศึกษาวิจัย แหล่งซากดึกดำบรรพ์ หรือค้ำสถานใด ๆ เพื่อตรวจสอบว่ามีการปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดหรือไม่ หรือมีอำนาจในการค้ำสถานหรือยานพาหนะในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อตรวจสอบหรือดำเนินคดี (ร่างมาตรา ๔๒) นอกจากนี้ ยังกำหนดให้อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้หากผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการอนุญาต (ร่างมาตรา ๓๔) หรือเพิกถอนใบอนุญาตหากว่าผู้รับใบอนุญาตต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๓๔) และนอกจากการกำหนดมาตรการลงโทษทางปกครองในเรื่องของการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตข้างต้นแล้ว ยังได้กำหนดให้การกระทำการหรืองดกระทำการใด ๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่ได้กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดและต้องได้รับโทษทางอาญาด้วย เช่น การค้าซากดึกดำบรรพ์โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการส่งซากดึกดำบรรพ์ออกนอกราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น (ร่างมาตรา ๔๕ ถึงร่างมาตรา ๕๐)

(๘) บทเฉพาะกาล ได้กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับสถานะของส่วนงานภายในบางแห่งของกรมทรัพยากรธรณีที่เกี่ยวข้องกับการดูแล ศึกษาวิจัยแหล่งซากดึกดำบรรพ์ หรือซากดึกดำบรรพ์ในปัจจุบัน เช่น ศูนย์ศึกษาวิจัยและพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ศูนย์วิจัยทรัพยากรแร่และหิน หรือพิพิธภัณฑ์แร่-หิน โดยกำหนดให้ส่วนงานดังกล่าวเป็นพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยาตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕๒) นอกจากนี้ เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูล และบริหารจัดการเกี่ยวกับซากดึกดำบรรพ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เป็นระบบตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์ที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแจ้งให้



อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบถึงการครอบครองของตนด้วย และเพื่อให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเป็นไปอย่างเคร่งครัดจึงได้กำหนดโทษ (โทษปรับ และโทษปรับรายวัน) สำหรับกรณีที่มีการฝ่าฝืนไว้ด้วย (ร่างมาตรา ๕๑)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรกฎาคม ๒๕๕๐

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ

คุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ.



คำชี้แจงตามหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็น ในการตราพระราชบัญญัติ

1. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ.

2. ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรธรณี

3. ความจำเป็น

ในปี พ.ศ. 2546 มีการค้นพบแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่มีความสำคัญต่อวงการธรณีวิทยาหลายแห่ง และแต่ละแหล่งก่อให้เกิดความสนใจที่จะให้มีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น เช่น การพบแหล่งไดโนเสาร์แหล่งแรกของภาคเหนือที่อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ภาคตะวันออกที่น้ำตกปางสีดา จังหวัดสระแก้ว และภาคใต้ที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ การพบแหล่งเอปสกูลใหม่และชนิดใหม่ของโลก ที่เหมืองถ่านหินเชียงม่วน จังหวัดพะเยา และที่ปอดคูทราย อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นการพบข้อมูลด้านวิวัฒนาการของญาติใกล้ชิดกับมนุษย์ที่สุดที่พบเป็นครั้งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้นพบแหล่งซากหอยดึกดำบรรพ์น้ำจืดที่หนาที่สุดในโลกที่เหมืองแม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ต่อมาเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2546 นายกรัฐมนตรี เสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีว่า ได้มีการค้นพบซากฟอสซิลหอยในพื้นที่ทำเหมืองแร่ถ่านหินที่จังหวัดลำปาง หากเป็นฟอสซิลหอยที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สมควรที่จะต้องมีการค้นหา อนุรักษ์และเก็บรักษาไว้ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพราะหากทำไม่ถูกวิธีจะทำให้ฟอสซิลถูกทำลายเสียคุณค่าเป็นที่น่าเสียดาย เพราะไม่เพียงเป็นมรดกของประเทศ แต่ยังเป็นมรดกโลกด้วย จึงได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (ร.ต.อ.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์) ไปตรวจสอบร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวทางตลอดจนควบคุมดูแลการดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักวิชาต่อไป ซึ่งหลังจากการตรวจสอบแล้วกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้นำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงสภาพปัญหา ข้อกฎหมายโดยทั่วไปเกี่ยวกับซากดึกดำบรรพ์ และแนวทางการดำเนินการซากดึกดำบรรพ์ที่พบในเหมืองแม่เมาะและในที่อื่น ๆ ซึ่งคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 6 (ฝ่ายสังคม) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (ร.ต.อ.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์) เป็นประธาน พิจารณาข้อเสนอของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีมติมอบให้

ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ วันที่ 4 ตุลาคม 2550

กรมทรัพยากรธรณีจัดทำแผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อแก้ไขปัญหาซากดึกดำบรรพ์ ถูกทำลาย โดยในระยะสั้นให้กรมทรัพยากรธรณีไปประชุมร่วมกับกรมศิลปากร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อนำพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาบังคับใช้กับซากดึกดำบรรพ์ ส่วนในระยะยาวให้กรมทรัพยากรธรณีตรากฎหมายเฉพาะเพื่อบังคับใช้ต่อไป

4. วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของภารกิจ

เพื่อให้มีการคุ้มครอง อนุรักษ์ และบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผู้ทำภารกิจ

กรมทรัพยากรธรณี เป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจและอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครอง อนุรักษ์ และบริหารจัดการด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี ให้คงเป็นทรัพย์สินสมบัติของแผ่นดินตามหลักการ การพัฒนาอย่างยั่งยืน อันเป็นแนวความคิดที่ได้ประสานประโยชน์ระหว่างความจำเป็น ทางด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรณีกับการสงวน อนุรักษ์ และคุ้มครองทรัพยากรธรณี เพื่อประโยชน์ทั้งแก่คนในรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับภารกิจ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ ดังนี้

1. ภารกิจหลัก

กรมทรัพยากรธรณี อยู่ในกลุ่มภารกิจด้านทรัพยากรธรรมชาติ กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีภารกิจเกี่ยวกับการสงวน อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี โดยการสำรวจ ตรวจสอบสภาพธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี การประเมินศักยภาพแหล่งทรัพยากรธรณี การกำหนด และการกำกับดูแลเขตพื้นที่สงวนและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรณี เพื่อการพัฒนาทรัพยากรธรณี คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมอย่างยั่งยืน¹

2. วิสัยทัศน์

บริหารจัดการธรณีวิทยา และทรัพยากรธรณี อย่างมีประสิทธิภาพ และให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

3. พันธกิจ

จัดการธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4. กลยุทธ์

¹กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545.



LIRT

กรมทรัพยากรธรณี ได้กำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถดำเนินภารกิจให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ดังนี้

1. เสริมสร้างบทบาทประชาชนและชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงต่อธรณีพิบัติภัยเพื่อการเฝ้าระวังเตือนภัย
2. ส่งเสริมให้มีการนำความรู้ด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณีมาใช้ในการบริหารจัดการ
3. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรธรณี พร้อมทั้งสร้างองค์ความรู้และศักยภาพการบริหารจัดการให้กับบุคลากรของรัฐและชุมชนในท้องถิ่น

6. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

โดยที่มีการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ที่สำคัญในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ซากดึกดำบรรพ์เหล่านั้นล้วนมีความสำคัญต่อการศึกษาประวัติความเป็นมาของโลกและสิ่งมีชีวิตบนพื้นโลก ถือเป็นสมบัติของแผ่นดินที่ควรอนุรักษ์ไว้ แต่ในปัจจุบันการบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ยังไม่มีกฎหมายที่ควบคุมดูแลโดยเฉพาะ จึงเป็นเหตุให้ซากดึกดำบรรพ์ถูกทำลายหรือขุดค้นโดยไม่ถูกหลักวิชาการ หรือนำไปเพื่อประโยชน์ทางการค้า ทำให้สูญเสียมรดกของแผ่นดินที่มีคุณค่ายังเป็นจำนวนมาก สมควรกำหนดให้มีกฎหมาย เพื่อให้การบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ให้เป็นมรดกทางธรรมชาติของแผ่นดินได้ ตลอดจนสามารถพัฒนาเป็นแหล่งความรู้และแหล่งท่องเที่ยวให้กับท้องถิ่นได้

7. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ไม่มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

8. การกิจต่อบุคคล และความคุ้มค่า

ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ ได้รับการศึกษาวิเคราะห์ และยกวางขึ้นโดยคำนึงถึงภารกิจของหน่วยงานของรัฐที่จะมีผลกระทบต่อบุคคล และความคุ้มค่าในการดำเนินภารกิจของภาครัฐ ดังนี้

1. การกิจต่อบุคคล

1.1 ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ แต่มาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวสามารถที่จะกระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ทั้งนี้ กฎหมายนั้นต้องมีผลใช้บังคับเป็น



LIRT

การทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า การจำกัดสิทธิตามร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองชากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. ... มิได้เป็นการจำกัดสิทธิที่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญให้คุ้มครอง ประชาชนยังมีกรรมสิทธิ์ในแหล่งชากดึกดำบรรพ์ หรือชากดึกดำบรรพ์ อยู่เพียงแต่เมื่อขึ้นทะเบียนแล้วต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด หรือสิทธิในการได้รับค่าทดแทน จึงสามารถตราเป็นกฎหมายได้โดยระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายไว้

1.2 ผลกระทบด้านอื่นๆ ได้แก่

1.2.1 ด้านเศรษฐกิจในแง่ดี เพราะถ้าแหล่งชากดึกดำบรรพ์ได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวก็จะมีเศรษฐกิจที่ดีสู่ประชาชนในท้องถิ่น

1.2.2 ด้านงบประมาณอาจจะต้องมีการเพิ่มอัตราค่าจ้างพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงทำให้ต้องใช้งบประมาณเพิ่มมากขึ้น

2. ความคุ้มค่าของการกิจ

ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ เป็นร่างกฎหมายที่กำหนดให้มีกฎหมายเพื่อให้การบริหารจัดการชากดึกดำบรรพ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถคุ้มครองชากดึกดำบรรพ์ที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ให้เป็นมรดกทางธรรมชาติของแผ่นดินได้ ตลอดจนสามารถพัฒนาเป็นแหล่งความรู้และแหล่งท่องเที่ยวให้กับท้องถิ่นได้ อีกทั้งสอดคล้องกับภารกิจของกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการสงวน อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณีได้อย่างสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหลักการกระจายอำนาจสู่ส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

9. ความพร้อมของรัฐ

รัฐมีความพร้อมในการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ ซึ่งมีกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นกลไกในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี บุคลากรภายในเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ทางด้านธรณีวิทยาสาขาบรรพชีวินวิทยา และบรรพชีวินวิทยาที่พอเพียงในการกำกับดูแลการบริหารจัดการชากดึกดำบรรพ์อันเป็นทรัพย์ของแผ่นดิน โดยกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดตั้งสำนักวิจัยชากดึกดำบรรพ์และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ขึ้นเป็นหน่วยงานภายในเพื่อรองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการประสานหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบริหารจัดการชากดึกดำบรรพ์ในภาพรวมให้

เป็นไปในทิศทางเดียวกันภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับแนวนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ตามร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ เป็นองค์กรหลักสำคัญในการเสนอแนะนโยบายการคุ้มครองแหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์ของประเทศต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดมาตรการและแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อการศึกษาวิจัย การคุ้มครอง และการอนุรักษ์ซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์ ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ เพื่อให้การบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ให้เป็นมรดกทางธรรมชาติของแผ่นดินได้ โดยคณะกรรมการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ มีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมศิลปากร ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 5 ท่าน ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่งตั้งเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักธรณีวิทยาเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีกรมทรัพยากรธรณีเป็นศูนย์กลางแหล่งข้อมูลด้านซากดึกดำบรรพ์ของประเทศที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ซึ่งจะเป็นฐานข้อมูลกลางที่รัฐบาล ประชาชน และภาคเอกชนสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย การคุ้มครอง และการอนุรักษ์ซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์ของประเทศอย่างเหมาะสม

10. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อน หรือใกล้เคียง

มีการประสานการทำงานแบบบูรณาการร่วมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งได้แก่ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อลดความซ้ำซ้อน โดยต้องปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย และต้องแยกภารกิจระหว่างกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

11. วิธีการทำงาน และการตรวจสอบ

ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ กำหนดให้มีการใช้อำนาจรัฐในการปฏิบัติภารกิจ ดังนี้

1. คณะกรรมการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ เป็นองค์กรหลักที่มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบายการคุ้มครองแหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์ของประเทศต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดมาตรการและแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อการศึกษาวิจัย การคุ้มครอง และการอนุรักษ์ซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์ ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ เพื่อให้การบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ให้เป็นมรดกทางธรรมชาติของแผ่นดินได้



LIART

2. อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยผ่านการกลั่นกรองจาก คณะกรรมการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ หรืออยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออก หรือหลักเกณฑ์ในทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง แบ่งได้ เป็น 3 กรณี ดังนี้

2.1 การใช้อำนาจโดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการคุ้มครอง ซากดึกดำบรรพ์เสียก่อน ซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์เป็นคณะบุคคลที่ใช้อำนาจต่าง ๆ เพื่อการคุ้มครอง และบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์อันเป็นมรดกของแผ่นดินไม่ให้ถูกทำลาย หรือ นำไปเพื่อประโยชน์ทางการค้า เช่น การประกาศเขตสำรวจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแหล่งซากดึกดำ บรรพ์หรือซากดึกดำบรรพ์ (ตามมาตรา 12 วรรคหนึ่ง) การประกาศขึ้นทะเบียนแหล่งซากดึกดำ บรรพ์ (ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง) การซื้อแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน (มาตรา 15 วรรคหนึ่ง) การขึ้นทะเบียนซากดึกดำบรรพ์ (มาตรา 26 วรรคหนึ่ง) การซื้อซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งหา ยากและมีคุณค่าพิเศษไว้เป็นสมบัติของชาติ (มาตรา 26 วรรคสอง) เป็นต้น

2.2 การใช้อำนาจตามกฎหมายกระทรวง เช่น การอนุญาตขุดค้นในเขตสำรวจและ ศึกษาวิจัย หรือเคลื่อนย้ายแหล่งซากดึกดำบรรพ์ (มาตรา 17 วรรคหนึ่ง) การอนุญาตให้ซ่อมแซม แกะไข เปลี่ยนแปลง รั้นถอน ต่อเติม หรือทำลายแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน (มาตรา 18 วรรค หนึ่ง) การอนุญาตทำการค้าซากดึกดำบรรพ์ (มาตรา 28 วรรคหนึ่ง) การอนุญาตซ่อมแซม เปลี่ยนแปลง หรือทำลายซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน (มาตรา 30 วรรคหนึ่ง) การส่งหรือนำซากดึก ดำบรรพ์ออกนอกราชอาณาจักร (มาตรา 33 วรรคหนึ่ง) เป็นต้น ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.3 การใช้อำนาจตามหลักวิชาการด้านบรรพชีวินวิทยา และบรรพชีววิทยา ในกรณีการอนุญาตให้จัดแสดงซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน (มาตรา 32 วรรคสอง)

3. พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าพนักงานท้องถิ่น จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามร่าง พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

12. มาตรการป้องกันมิให้มีการครอบงำหรือการขยายอำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมี ภาระแก่บุคคลเกินสมควร

ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ ได้กำหนดกรอบในการครอบงำหรือการขยายอำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมี ภาระแก่บุคคลเกินสมควร โดยกำหนดค่าธรรมเนียมต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือกรณีการจ่ายค่า ทดแทนให้จ่ายได้เท่ากับจำนวนผลประโยชน์ที่เสียไปอันเนื่องจากไม่สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินได้ ตามภาวะปกติเท่านั้น

13. การรับฟังความคิดเห็น

กรมทรัพยากรธรณีได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และ ประชาชนซึ่งจะได้รับผลกระทบ และอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย ดังนี้

1. การประชุมร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อพิจารณามาตรการที่จะนำกฎหมายที่มีอยู่และมีสภาพบังคับที่ใกล้เคียงกันมาปรับใช้กับซากดึกดำบรรพ์ด้วย เช่น พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบในหลักการที่จะต้องมีการตรากฎหมายขึ้นมาบังคับใช้การบริหารจัดการและคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ โดยกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ได้ให้ความเห็นว่า ไม่สามารถนำพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาบังคับใช้ครอบคลุมถึงซากดึกดำบรรพ์ได้ เนื่องจากซากดึกดำบรรพ์ไม่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต นอกจากนี้กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ก็ไม่เคยมีการประกาศขึ้นทะเบียนซากสัตว์โบราณ หรือแหล่งที่พบซากสัตว์โบราณแต่อย่างใด

2. การเผยแพร่ และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไปทางเว็บไซต์ของกรมทรัพยากรธรณี (<http://www.dmr.go.th/knowledge/law.htm>)

ซากดึกดำบรรพ์

ที่มาและความหมาย

คำว่า "Fossil" มาจากคำในภาษาละติน "Fossilis" ซึ่งหมายถึง สิ่งที่ถูกขุดขึ้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แร่หรือสิ่งอื่น ๆ รวมทั้งสิ่งที่ไม่สามารถอธิบายได้ แต่ในปัจจุบัน คำว่า "Fossil" มีความหมายจำเพาะมากขึ้น นักธรณีวิทยาบางคนให้ความหมายว่า "เป็นประจักษ์พยาน (evidence) ของสิ่งมีชีวิตที่เคยมีอยู่ก่อน (preexisting life)" (Prothero and Dott, 2004) บางคนให้ความหมายว่า "เป็นซาก (remains) และร่องรอย (traces) ของสิ่งมีชีวิตในสมัยโบราณ" (Stein and Rowe, 2000) บางคนระบุอยู่ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ (prehistoric time) ซึ่งก็มีความหมายคล้ายกัน และอาจสรุปได้ตามศัพท์บัญญัติในพจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ซึ่งกำหนดคำ "Fossil" ในภาษาไทยว่า "ซากดึกดำบรรพ์" หมายถึง ซากและร่องรอยของบรรพชีวิน (ancient life) ที่ประทับอยู่ในหิน บางแห่งเป็นรอยพิมพ์ บางแห่งมีซากเดิมปรากฏอยู่ รอยตีนสัตว์ มูลสัตว์ ถ่านหิน ไม้กลายเป็นหิน รวมอยู่ในหมู่ซากดึกดำบรรพ์นี้เหมือนกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2544)

ปัญหาของ "เวลา" อันเนื่องมาจากคำว่า "สิ่งมีชีวิตสมัยโบราณ" หรือ "สิ่งมีชีวิตสมัยก่อนประวัติศาสตร์" มีขอบเขตเวลาที่ใช้แบ่งกับซากสิ่งมีชีวิตปัจจุบัน ที่ไม่จัดเป็นซากดึกดำบรรพ์ ณ เวลาใด? ถ้ายึดตามสาขาวิชาประวัติศาสตร์ "สมัยก่อนประวัติศาสตร์" จะหมายถึงสมัยก่อนที่จะมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งปัจจุบันส่วนใหญ่ยอมรับว่าบันทึกที่ใช้อักษรรูปลิ้ม (cuneiform) ซึ่งบันทึกบนแผ่นดินเหนียวเผาของชาวเมโสโปเตเมีย และใช้กันมาจนถึงปลายสมัยอาณาจักรโรมัน เป็นบันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษร ฉบับเก่าแก่ที่สุด เพราะการวัดอายุด้วยวิธีคาร์บอน - 14 พบว่า มีอายุถึง 5,450 ปีก่อนปัจจุบัน ดังนั้น เหตุการณ์ก่อนเวลาดังกล่าว หรือประมาณ 6,000 ปีก่อนปัจจุบัน จึงเป็นเวลาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ในทางธรณีวิทยา มักใช้ขอบเขตเวลาที่ 10,000 ปีก่อน ซึ่งเป็นระยะเวลาแบ่งสมัยธรณีวิทยา "ไพลสโตซีน" (Pleistocene) กับสมัย "โฮโลซีน" (Holocene หรือ Recent = ปัจจุบัน) โดยเหตุผลเพิ่มอีกส่วนหนึ่ง คือ ระยะเวลา 10,000 ปี เป็นระยะเวลาอย่างน้อยที่ซากสิ่งมีชีวิตซึ่งถูกฝังตัวอยู่ในชั้นตะกอนต่าง ๆ ที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม จะสามารถกลายเป็นหินได้ ทั้งนี้สังเกตได้จากซากกระดูกที่ขุดค้นโดยนักโบราณคดี ซึ่งมีอายุน้อยกว่า 10,000 ปี มักจะยังไม่เกิดการกลายเป็นหิน (Lucas, 2001 ?) ดังนั้น อาจสรุปในที่นี้ได้ว่า ซากหรือร่องรอยของสิ่งมีชีวิตที่มีอายุมากกว่า 10,000 ปีก่อน หรือมีอายุตั้งแต่สมัยไพลสโตซีน รวมทั้งยุคสมัยทางธรณีวิทยาที่เก่ากว่า จัดเป็นซากดึกดำบรรพ์ทั้งหมด

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเกิดซากดึกดำบรรพ์

ซากดึกดำบรรพ์ในโลกนี้มีปริมาณน้อยมาก เมื่อเทียบกับปริมาณสิ่งมีชีวิตที่เคยมีอยู่ในโลกนี้ เพราะซากสิ่งมีชีวิตส่วนใหญ่จะถูกทำลายไปตามธรรมชาติ ยกเว้นมีสภาวะพิเศษ กล่าวคือ

1. มีการทับถมตกจมตัวและถูกเก็บรักษาไว้อย่างรวดเร็ว เช่น การที่ซากอินทรีย์ถูกทับถม อยู่ในตะกอนท้องแม่น้ำหรือปากแม่น้ำ ซึ่งเป็นสภาพที่ขาดออกซิเจนและขาดจุลินทรีย์ ที่จะย่อยสลายตามธรรมชาติ หรือการที่ยางไม้ไหลลงมาตามลำต้นและกลบฝังแมลงหรือสัตว์เลื้อยคลานขนาดเล็กที่เกาะอยู่ แล้วแข็งตัวเป็นอำพัน เป็นต้น

2. สภาวะอากาศเย็นจัดหรือแห้งแล้ง ซึ่งเป็นสภาวะที่ไม่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของจุลินทรีย์ ทำให้รอดพ้นจากการถูกย่อยสลาย เช่น การเกิดซากดึกดำบรรพ์ช่วงแมมมอธในไซบีเรีย อลาสกา หรือซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์ รวมทั้งไข่ไดโนเสาร์ในมองโกเลีย เป็นต้น

การเกิดซากดึกดำบรรพ์ มีกระบวนการหรือวิธีการเกิดได้หลายประการ ดังนี้ (นิตยา, 2539 สุรพงษ์, 2536)

1. กระบวนการกลายเป็นหิน (petrification) ซากดึกดำบรรพ์ส่วนใหญ่เกิดโดยกระบวนการนี้ และมักเกิดกับส่วนที่แข็ง เช่น กระดูก เปลือกหอย ไม้ ฯลฯ เป็นกระบวนการที่เกิดจากสารละลายในน้ำใต้ดินที่มีซิลิกา แคลเซียมคาร์บอเนต ออกไซด์ของเหล็ก ซัลไฟด์ของเหล็ก ฯลฯ แทรกซึมเข้าไปตกผลึกในช่องว่างภายในเซลล์แทนที่เนื้อเยื่อหรือผนังเซลล์ของพืช สัตว์ เกิดเป็นแร่ในตระกูล ควอร์ตซ์ แคลไซต์ เหล็กออกไซด์ (ฮีมาไทต์หรือเกอไทต์) และแร่ไพไรต์ ตามลำดับ ทำให้เซลล์ของซากอินทรีย์แข็งตัว รวมทั้งคงรูปร่างและโครงสร้างเดิมไว้ได้ เช่น ซากของต้นไม้ที่ถูกแทนที่ด้วยสารซิลิกา ในบริเวณพิพิธภัณฑน์ไม้กลายเป็นหินโกรกเดือนห้า ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา ซึ่งนอกจากจะเกิดเป็นแร่ควอร์ตซ์ เซิร์ต คาลซิโดไนท์ โอปอล อาเกต ฯลฯ ยังมีสีสันตามมลทินที่เกิดจากสารเจือปนของออกไซด์ของเหล็กหรือแมงกานีสด้วย ทำให้เกิดเป็นสีแดง น้ำตาล น้ำตาลเหลือง เหลืองหรือดำ แทรกปนอยู่ กระบวนการนี้เกิดจากกระบวนการหลัก 2 กระบวนการ คือ

1.1 กระบวนการเกิดแร่ในช่องว่าง (permineralization) เกิดจากการตกผลึกของแร่จากสารละลายน้ำใต้ดินที่แทรกซึมเข้าไปในช่องว่าง (void) ภายในเซลล์ ซึ่งเกือบทั้งหมดจะมีขนาดเล็ก มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า ช่องว่างเหล่านี้มีอยู่ในโครงสร้างที่แข็ง เช่น กระดูก เปลือกหอย ไม้ ฯลฯ

1.2 กระบวนการแทนที่ (replacement) เกิดจากสารละลายน้ำใต้ดินละลายเนื้อเยื่อสารอินทรีย์ ผนังเซลล์หรือส่วนที่แข็งอื่น ๆ ออกไปในเบื้องต้น และตามด้วยการตกผลึกของแร่จากสารละลาย แทนที่สารที่ถูกละลายออกไป แบบโมเลกุลต่อโมเลกุล เช่น การแทนที่



LIRT

เซลล์โลสเดิมของผนังเซลล์ในพืชด้วยแรควอร์คซ์ ดังนั้น แม้แต่โครงสร้างขนาดเล็กที่มองไม่เห็น (microscopic structure) ก็จะถูกรักษาไว้ เพราะได้เปลี่ยนสภาพไปเป็นแร่หรือหิน

2. กระบวนการระเหยหรือกระบวนการเกิดแผ่นซากคาร์บอน (distillation หรือ carboni-zation) เกิดกับซากดึกดำบรรพ์พืชหรือสัตว์เล็ก ๆ ในลักษณะที่มีตะกอนเนื้อละเอียดมาปิดทับ เมื่อเวลาผ่านไปและความดันที่เพิ่มขึ้น จะทำให้ส่วนประกอบที่เป็นน้ำหรือไฮโดรเจน ออกซิเจนและไนโตรเจนถูกขับออกไป จนกระทั่งเหลือแต่เพียงธาตุคาร์บอนอิสระ ซึ่งจะเกิดเป็นคราบคาร์บอนสีดำรูปสำเนาของสัตว์และพืชต่าง ๆ เช่น ซากใบไม้ สำหรับในสัตว์ บางแห่งพบเป็นภาพร่างคาร์บอนของส่วนที่เป็นเนื้อรอบโครงร่างแข็ง ซากสัตว์ที่มักพบและเกิดโดยกระบวนการนี้ ได้แก่ ซากแกรปโตไลต์ (graptolite) อาร์โทรพอดส์ (arthropods) ปลา เป็นต้น หากคราบคาร์บอนดังกล่าวหลุดหายไป ร่องรอยที่ยังเหลืออยู่ในชั้นหินหรือตะกอนเนื้อละเอียด จะเรียกว่ารอยพิมพ์ (impression)

3. กระบวนการแช่แข็ง (refrigeration) พบในเขตอากาศหนาวใกล้ขั้วโลกหรือเขตหิมะแถบภูเขาสูง ซากสัตว์จะถูกแช่เย็นจนแข็งไปทั้งตัว โดยที่ยังคงมีเนื้อเยื่อต่าง ๆ เหมือนเนื้อสัตว์ที่ถูกแช่แข็ง แม้กระทั่งอาหารที่อยู่ในกระเพาะก็ยังมีสภาพที่สดอยู่ เช่น ซากช้างแมมมอธ หรือซากแรดขนยาวในแถบไซบีเรีย อลาสกา ฯลฯ

4. กระบวนการดองคงสภาพ (preservation) เช่น การดองในบ่อที่มีการสะสมเน่าเปื่อยของถ่านพีต (peat) จนเกิดเป็นสารเคมีที่ป้องกันการเน่าเปื่อยได้ ดังเช่นกรณีซากดึกดำบรรพ์กวางไวย (Megaloceros) ในสมัยไพลสโตซีน การดองในน้ำมันดิน (tar) หรือยางมะตอย (asphalt) เช่น บ่อน้ำมันดิน ที่แรนโช ลา เบรีย (Rancho La Brea) ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งพบซากสัตว์จำนวนมากและหลายชนิด ในจำนวนนี้รวมทั้งซากช้างมาสโตดอน (Mastodon) และเสือเขี้ยวดาบ (Smilodon) นอกจากนี้ ยังมีซากพืช - สัตว์ที่ตกลงไปในยางสนที่แข็งตัวเป็นอำพัน (amber) ซากที่เกิดโดยวิธีนี้ จะรักษารายละเอียดได้ดีมาก เช่น ซากของแมลงต่าง ๆ

5. กระบวนการเกิดมัมมี่ (mummification) เป็นการเกิดโดยธรรมชาติจากการแห้งของซากที่ละน้อย พบได้ในที่อุณหภูมิสูงและแห้ง แถบทะเลทรายหรือบริเวณอื่น ๆ เช่น ซากของหมีสลอธ (ground sloth) สกุก Nothrotherium อายุไพลสโตซีน ที่ตกลงไปในปล่องภูเขาไฟ ในรัฐนิวเม็กซิโก ปรากฏซากเป็นโครงกระดูก หนัง เอ็น เป็นรูปร่างสมบูรณ์ มีผิวหนังแห้งและแข็ง

6. การเกิดร่องรอยซากดึกดำบรรพ์ (fossil traces) เป็นการเกิดร่องรอยอันมีที่มาจากซากดึกดำบรรพ์ ไม่ใช่เป็นตัวซากดึกดำบรรพ์โดยตรง มีหลายรูปแบบ ดังนี้

6.1 แบบหล่อ (mold) เกิดจากซากส่วนที่แข็งถูกทับถมโดยตะกอน และเกิดเป็นรอยพิมพ์ของส่วนที่แข็งปรากฏอยู่ในหิน เรียกว่าแบบหล่อ ซึ่งยังแบ่งออกได้เป็น 1) แบบหล่อด้านนอกของส่วนที่แข็ง และ 2) แบบหล่อด้านในของส่วนที่แข็ง



6.2 รูปหล่อ (cast) เมื่อซากส่วนที่แข็งถูกทับถมในตะกอน และเกิดเป็นแบบหล่อแล้ว ต่อมาส่วนที่แข็งดังกล่าวถูกชะล้างหรือละลายออกไปจนเกิดเป็นช่องว่าง ต่อมาช่องว่างถูกแทนที่ด้วยแร่หรือหินอื่น ๆ เรียกร่องรอยเหล่านี้ว่ารูปหล่อ

6.3 รอยพิมพ์ (impression) เกิดจากซากอินทรีย์ถูกฝังอยู่ในตะกอน เมื่อตะกอนอัดตัวแน่นกลายเป็นหินดินดาน หินทรายแป้ง หินทรายหรือหินปูน จะปรากฏเป็นร่องรอยกดของสารอินทรีย์ประทับอยู่ในหิน เช่น ซากใบไม้ ซากสัตว์ พวกไบรโอซัว (bryozoa) เป็นต้น

6.4 รอยเท้าและรอยลาก (tracks and trails) เป็นร่องรอยของรอยเท้า รอยลาก รอยคืบคลาน หรือรอยของส่วนร่างกายสัตว์ที่ปรากฏอยู่ในตะกอนหรือหินแข็ง เช่น รอยเท้า ไคโนเสาร์ รอยของกระพรวนทะเล เป็นต้น

6.5 คอโปรไลต์ (coprolites) เป็นซากสิ่งขับถ่ายของสัตว์ในสมัยบรรพกาล มีความสำคัญ ในลักษณะที่อาจเป็นส่วนที่ไม่ย่อยของอาหารที่เหลืออยู่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการบอกนิสัยการกินของสัตว์ รวมทั้งอาจทำให้ทราบรูปร่างและขนาดของรูทวารหนักของสัตว์ชนิดนั้น ๆ ได้

6.6 แกสโตรไลต์ (gastrolites) เป็นก้อนกรวดก้อนหินที่มีความมัน เรียกว่า หินกิชซาร์ด (Gizzard stone) มีอายุอยู่ในมหายุคมีโซโซอิก เพราะสัตว์เลื้อยคลานในมหายุคดังกล่าวกินเข้าไปเพื่อช่วยในการย่อยอาหารแล้วถ่ายออกมา

6.7 ร่องรอยอื่น ๆ เช่น รอยรูที่เกิดจากตัวหนอน หอย หรือสัตว์อื่น ๆ เจาะพื้นที่อยู่อาศัย รอยเขี้ยวหรือฟันแทะที่ปรากฏอยู่บนชิ้นกระดูก เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก

โลก (Earth)

โลกที่มนุษย์อาศัยอยู่นี้ นับว่าเป็นดาวเคราะห์ดวงเดียวที่มีมนุษย์รู้จักเป็นอย่างดี เป็นดาวเคราะห์ขนาดกลางในจำนวน 9 ดวง ที่โคจรรอบดวงอาทิตย์ ปัจจุบันนี้มนุษย์รู้แต่เพียงว่าโลกมนุษย์เท่านั้นที่มีสิ่งมีชีวิตดำรงอยู่ในสภาวะที่สมบูรณ์

หลักฐานและขนาดของโลกเป็นที่ยอมรับกันว่า โลกมีเส้นฐานกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 12,740 กิโลเมตร มีมวลสารประมาณ 5.96×10^{24} กิโลกรัม จากการคำนวณตามกฎของนิวตัน

พื้นผิวโลก แบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นทวีป และส่วนที่เป็นมหาสมุทร พื้นที่ผิวของโลก มีทั้งสิ้นประมาณ 515 ล้านตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ทวีปประมาณ 154 ล้านตารางกิโลเมตรและมหาสมุทรประมาณ 361 ล้านตารางกิโลเมตร นอกจากนี้เหนือชั้นของผิวโลก ยังถูกห่อหุ้มด้วยชั้นของบรรยากาศซึ่งประกอบด้วยแก๊สต่าง ๆ เช่น ไนโตรเจน ออกซิเจน ไฮโดรเจน คาร์บอนไดออกไซด์ และอื่น ๆ



LIRT

ส่วนประกอบของเปลือกโลก จากการวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีของวัตถุที่เป็นส่วนประกอบของเปลือกโลก อันได้แก่หินและแร่ธาตุต่าง ๆ พบว่าธาตุที่เป็นส่วนประกอบของเปลือกโลก มากกว่า 98 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนักมีเพียง 8 ธาตุเท่านั้น คือ ออกซิเจน ซิลิคอน อลูมิเนียม เหล็ก แคลเซียม โซเดียม โปแตสเซียม และแมกนีเซียม ธาตุเหล่านี้จะรวมกันเป็นแร่ธาตุต่าง ๆ เช่น พวกซิลิเกต เป็นส่วนใหญ่ และอื่น ๆ เช่น แร่เฟลซิโอเทลส แร่ออร์โทเทลส แร่ควอทซ์ แร่ไมกา แร่ดินเหนียว เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก เนื่องจากโลกมีกำเนิดมานาน หลายพันล้านปี และมีการเคลื่อนที่ ทั้งหมดรอบตัวเอง และหมุนรอบดวงอาทิตย์ ด้วยอิทธิพลจากดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์และดวงอื่น ๆ ประกอบกัน พื้นผิวของโลกมีส่วนประกอบต่าง ๆ กัน ทั้งส่วนที่เป็นไหล่ทวีป และส่วนที่เป็นมหาสมุทรเหนือผิวโลกยังมีชั้นบรรยากาศห่อหุ้มด้วย ทำให้พื้นผิวของโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากความร้อน ความหนาวเย็น กระแสลม กระแสน้ำ ส่วนของผิวโลกที่เคยประกอบด้วยหิน แร่ต่าง ๆ ได้สลายตัวเปลี่ยนแปลงไปเป็นผืนแผ่นดินที่เหมาะสมต่อการกำเนิดของสิ่งมีชีวิตต่อไป ได้มีการศึกษาและแบ่งขอบเขตของเวลาการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นยุคสมัยต่าง ๆ ดังตาราง ธรณีกาล ดังนี้

ตารางธรณีกาล (Geological Time Scale)

มหายุค (era)	ยุค (Period)		สมัย (epoch)	เวลา (หน่วยเป็นล้านปี ก่อนปัจจุบัน)
ซีโนโซอิก (Cenozoic)		ครอเทอร์นารี (Quaternary)	โฮโลซีน/ยุคปัจจุบัน (Holocene/Recent)	0.01
			ไพลสโตซีน (Pleistocene)	1.6
	เทอร์เชียรี (Tertiary)	นีโอจีน (Neogene)	ไพลโอซีน (Pliocene)	5.3
			ไมโอซีน (Miocene)	23.7
		พาลีโอจีน (Paleogene)	โอลิโกซีน (Oligocene)	36.6
	อีโอซีน (Eocene)		57.8	
		พาลีโอซีน (Paleocene)	66.4	

(ตารางต่อ)

มหายุค (era)	ยุค (Period)	สมัย (epoch)	เวลา (หน่วยเป็นล้านปี ก่อนปัจจุบัน)
มีโซโซอิก (Mesozoic)	ครีเทเชียส (Cretaceous)		140
	จูแรสซิก (Jusassic)		210
	ไทรแอสซิก (Triassic)		245
พาลีโอโซอิก (Paleozoic)	เพอร์เมียน (Permian)		286
	คาร์บอนิเฟอรัส (Carboniferous)		360
	ดีโวเนียน (Devonian)		408
	ไซลูเรียน (Silurian)		438
	ออร์โดวิเชียน (Cambrian)		505
	แคมเบรียน (Cambrian)		750
พรีแคมเบรียน (Precambrian)	แอลกองเกียน (Algonkian)	Late	900
		Early	1600
		อาร์เคียน (Archaean) (Archaezoic) (Azoic)	2500 3000

ที่มา : ปรับปรุงจากราชบัณฑิตยสถาน , 2544



LIART

กำเนิดและวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต

กำเนิดของสิ่งมีชีวิต

สิ่งมีชีวิตมีกำเนิดมาบนโลกนี้เมื่อไร และเกิดขึ้นได้อย่างไร เป็นความอยากรู้ของมนุษย์มานานแล้ว ในสมัยโบราณ มีความเชื่อว่าสิ่งมีชีวิตมีกำเนิดมาจากพระเจ้าสร้างขึ้น บ้างก็เชื่อว่า ชีวิตเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แล้วเปลี่ยนแปลงมาเป็นสิ่งมีชีวิตตามทฤษฎีการเกิดเองโดยธรรมชาติ (Spontaneous theory) ซึ่งมีนักปราชญ์สมัยก่อนๆ สนับสนุนแนวคิดนี้ เช่น ทาเลส (Thales) อนาซิแมนเดอร์ (Anaximander) หรือ Aristotle เป็นต้น

ในยุคสมัยต่อมา ความรู้และวิทยาการต่าง ๆ เจริญมากขึ้น ความคิดเห็นเกี่ยวกับกำเนิดของสิ่งมีชีวิตเริ่มเปลี่ยนแปลงไปและขัดแย้งกับความคิดเดิมอยู่บ้างเช่น ฟรานเชสโก เรดี (Francisco Redi) หลุย ปาสเตอร์ (Louis Pasteur) ได้ทดลองโดยออกแบบและสร้างเครื่องมือขึ้นมาและได้ข้อสรุปว่าสิ่งมีชีวิตเกิดมาจากสิ่งมีชีวิตเสมอ แต่ก็ยังไม่ได้คำตอบแน่ชัดว่า สิ่งมีชีวิตเริ่มแรกเกิดขึ้นมาได้อย่างไร

ความคิดในยุคสมัยปัจจุบัน วิทยาศาสตร์ได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น โดยเฉพาะความรู้ทางด้านชีวเคมีและอินทรีย์เคมี แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดของสิ่งมีชีวิตจึงเปลี่ยนไปจากเดิม และพยายามพิสูจน์ให้เป็นได้ชัดเจนว่าสิ่งมีชีวิตมีกำเนิดขึ้นมาได้อย่างไร เช่น ฮัลเดน (J.B.S. Haldane) 1924, มูทเนอร์ (R. Bantner) และ โอพาริน (A.I. Oparin) บุคคลทั้งสามได้กล่าวทำนองเดียวกันว่า สิ่งมีชีวิตประกอบขึ้นด้วยสารอินทรีย์ซึ่งต้องมีธาตุคาร์บอน ในโตรเจน ไฮโดรเจน และออกซิเจนประกอบอยู่ ทำให้เชื่อว่า โลกในสมัยแรกๆ นั้นมีภาวะเหมาะสมที่ทำให้ธาตุทั้ง 4 ชนิดมาประกอบกันได้แล้วกลายเป็นสารประกอบส่วนหนึ่งของสิ่งมีชีวิต ต่อมาฮาโรลด์ ซี อูเรย์ (Harold C. Urey) และ สแตนลีย์ แอลมิลเลอร์ (Stanley Lo Miller) 1930 และ 1953 ได้พิสูจน์และทดลองให้เห็นว่าสารอินทรีย์เกิดจากสารอนินทรีย์ โดยเอาไอน้ำ แอมโมเนีย มีเทนและไฮโดรเจน มารวมกันโดยใช้กระแสไฟฟ้าช่วยทำให้เกิดเป็นสารอินทรีย์ประเภทโปรตีนขึ้น

ค.ศ. 1961 เมลวิน เคลวิน (Mellrin Calvin) ได้ทดลองคล้ายกับสแตนลีย์ มิลเลอร์ โดยผ่านรังสีแกมมาเข้าไป ปรากฏว่าได้สารประกอบหลายชนิดที่พบในสิ่งมีชีวิต จึงลงความเห็นว่าอินทรีย์สารรวมถึงสิ่งมีชีวิตอาจเกิดจาก อินทรีย์สารได้

แนวคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการทางเคมี (chemical evolution) เมื่อพื้นผิวโลกเริ่มเย็นลง การรวมกลุ่มของกลุ่มก๊าซและสารต่าง ๆ รอบๆ ผิวโลก ซึ่งประกอบไปด้วยออกซิเจน ไฮโดรเจน ไนโตรเจน คาร์บอนและธาตุหนักอื่น ๆ เช่น เหล็ก นิกเกิล เงิน ซิลิกอน และอลูมิเนียม เป็นต้น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการวิวัฒนาการทางเคมีของโลก เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ใช้เวลานานนับล้านปี สรุปเป็น 4 ระยะดังนี้



LIRT

ระยะที่ 1 การเกิดน้ำ แอมโมเนีย และมีเทน จากการรวมกันของสารต่างๆ คือ ออกซิเจน ไฮโดรเจน ไนโตรเจน และคาร์บอน

ระยะที่ 2 การเกิดน้ำตาล กลีเซอริน กรดไขมัน กรดอะมิโน ไพริมิตินและ เพียวรีน

ระยะที่ 3 การเกิดแป้ง โปรตีน ลิปิดและกรดนิวคลีอิก

ระยะที่ 4 การเกิดนิวคลีโอโปรตีน จากพื้นฐานการเกิดสารประกอบดังกล่าว ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต จึงทำให้วิวัฒนาการทางชีวภาพถือกำเนิดเป็นสิ่งมีชีวิตขึ้น ดังนี้

ระยะที่ 5 การเกิดเซลล์ระยะเริ่มแรก และบรรพบุรุษของพืชและสัตว์ ซึ่งมีสมมุติฐานที่อธิบายว่าอินทรีย์สารต่าง ๆ ซึ่งอยู่อย่างอุดมทั้งในทะเลและมหาสมุทรจะมาจับกลุ่มกัน ซึ่ง โอปาริน เรียกชื่อว่า โคอะเซอร์เวต (Coacervate) โคอะเซอร์เวตจะมีหน่วยโปรตีนเป็นองค์ประกอบ หน่วยโปรตีนที่ละลายน้ำจะทำให้เกิดประจุไฟฟ้า ซึ่งพร้อมที่จะดึงน้ำและอินทรีย์สารอื่น ๆ มารวมกัน ทำให้มีขนาดใหญ่และซับซ้อนขึ้นและแปรสภาพกลายเป็นชีวิตหน่วยแรกขึ้น ซึ่งต่อมาเรียกว่า เซลล์ (Cell)

ระยะที่ 6 เกิดสิ่งมีชีวิตที่เป็นบรรพบุรุษของพืชและสัตว์เมื่อสิ่งมีชีวิตเริ่มเพิ่มปริมาณมากขึ้น ทำให้ต้องการอาหารและเกลือแร่มากขึ้น จนอาหารและเกลือแร่ที่มีอยู่เดิมอย่างอุดมสมบูรณ์ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เซลล์ที่ขาดอาหารก็ตายลง ที่เหลือเป็นเซลล์ที่มีความสามารถพิเศษในการปรับตัว (adapt) และนำสิ่งแวดล้อม มาทำให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การปรับตัวมีวิธีการต่างๆ กัน อันเป็นสาเหตุให้วิถีการดำรงชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งเป็น

จุดเริ่มต้นของการวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตมาจนถึงปัจจุบัน

วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต

เมื่อสิ่งมีชีวิตเริ่มแรกที่กำเนิดขึ้นบนโลก ซึ่งมีโครงสร้างง่ายๆ ไม่ซับซ้อน เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปสิ่งมีชีวิตค่อยๆ เปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ไปสู่โครงสร้างที่ซับซ้อนและชนิดใหม่ ๆ ขึ้น ความคิดที่เป็นรากฐานของวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตได้มีการศึกษาและกล่าวถึงโดยนักวิทยาศาสตร์หลายคน เช่น แนวคิด 2 ประการของ ลามาร์ก (Lamarck, ค.ศ. 1744-1829) ได้เสนอกฎแห่งการใช้และไม่ใช่อวัยวะของสิ่งมีชีวิต (Law of use and Disuse) และกฎแห่งการถ่ายทอดลักษณะที่เกิดขึ้นใหม่ (Law of inheritance of acquired characteristics) ซึ่งแนวคิดนี้ได้ถูกต่อต้านโดย กูเวียร์ (Cuvier) ในปลาย ศตวรรษที่ 19 ต่อมาออกัสไวส์มาน (August Weismann) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเยิร์มพลาสซึม (Germplasm) และลักษณะบางอย่างที่ไม่ถูกถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ เกี่ยวกับเรื่องวิวัฒนาการยังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางมากนัก จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1859 ชาร์ล ดาร์วิน ได้พิมพ์เอกสาร "The Origin of species) ออกเผยแพร่ หลังจากนั้นความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตจึงเป็นที่ยอมรับมากขึ้น โดยสรุปแนวคิดของดาร์วิน ดังนี้



LIRT

1. สิ่งมีชีวิตทุกชนิดจะเพิ่มจำนวนแบบความก้าวหน้าที่เรขาคณิต กว่าคือมักผลิตลูกหลานจำนวนมากเกิดกว่าที่จะมีชีวิตรอดแพร่พันธุ์ต่อไปได้
2. สิ่งมีชีวิตต้องมีการต่อสู้เพื่อการอยู่รอด
3. สิ่งมีชีวิตทุกชนิดย่อมมีการผันแปร
4. ลักษณะที่ผันแปรถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ไปอีกหลายชั่วรุ่น ชีวิตใหม่

ตารางธรณีกาลและหลักฐานเรื่องวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต

ตารางธรณีกาล (geological Time Table)

การศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการ จำเป็นต้องรู้เรื่องราวของสิ่งมีชีวิตในอดีต และสภาวะของโลกทางธรณีวิทยา เพราะจะช่วยในการทำนายอุณหภูมิ สภาพทางภูมิศาสตร์และการกระจายของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ได้ นักธรณีวิทยาจำเป็นต้องคำนวณอายุของโลก และอายุของซากดึกดำบรรพ์ โดยใช้วิธีวัดธาตุกัมมันตภาพรังสีซึ่งเป็นธาตุที่จะเปลี่ยนรูปเป็นธาตุอื่นในอัตราความเร็วเฉพาะของธาตุนั้น ๆ เช่น ยูเรเนียม จะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นตะกั่ว ในอัตราความเร็วเฉพาะคือ ยูเรเนียม 1 กรัม เปลี่ยนเป็นยูเรเนียม 0.5 กรัมใช้เวลา 4.6 พันล้านปี (4.6×10^9) หรือมีครึ่งชีวิต (half-life) เท่ากับ 4.6 พันล้านปี ฉะนั้นอัตราส่วนของยูเรเนียมกับตะกั่วที่พบในชั้นหิน จะช่วยให้สามารถคำนวณอายุของหินนั้นได้ แต่หินทุกชนิดก็ไม่ได้มีธาตุกัมมันตภาพรังสีเสมอไป ฉะนั้นในการหาอายุซากดึกดำบรรพ์ที่มีอายุกว่า 30,000 ปี นิยมใช้วิธีวัดจากคาร์บอนกัมตภาพรังสี (C^{14}) ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ C^{14} จะถูกดูดเข้าสู่ร่างกายของสิ่งมีชีวิตแม้ตายแล้วยังคงอยู่ ฉะนั้นซากดึกดำบรรพ์จึงมี C^{14} อยู่ ซึ่งนักธรณีวิทยาสามารถวัดหาจำนวน C^{14} ได้ ครึ่งชีวิตของ C^{14} เท่ากับ 5560 ปี เมื่อคำนวณได้แล้วก็จะทราบว่สิ่งมีชีวิตนั้นอายุอยู่ในมหายุคหรือยุคหรือสมัยใด หรือเกิดมาเมื่อกี่ล้านปีมาแล้ว

ตารางธรณีกาลกับสิ่งมีชีวิตที่กำลังเกิดขึ้น

มหายุค	ยุค	สมัย	ระยะเวลาอื่น	
			จากปัจจุบัน (ล้านปี)	สิ่งมีชีวิตที่ปรากฏ
มหายุค	ควอเทอร์นารี	ปัจจุบัน	0.01	มนุษย์ พืชและสัตว์
	เทอร์เทียรี	ไมโอซีน โอลิโกซีน เอโอซีน พาลีโอซีน	2 7 25 37 43 65	มนุษย์ มนุษย์เริ่มแรก สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
มหายุคกลาง	ครีเทเชียส ยูแรสซิก ไทรแอสซิก		135 190 225	สัตว์เลื้อยคลานไดโนเสาร์ขนาดใหญ่ นก บรรพบุรุษของสัตว์เลี้ยงลูกด้วย นมและพืชพวก สน ปรง และพืชมี ดอก
มหายุคโบราณ	เพอร์เมียน		275	สัตว์ต่าง ๆ ถูกทำลายมากในยุค น้ำแข็ง
	เพนซิลวาเนียน		320	สัตว์เลื้อยคลานแรกเริ่ม ปลาต่าง ๆ แมลงและพืชบกพวกหลายทะนอย ดินตึกแก เฟิร์น
	มิสซิปปีเนียน		350	
	ดีโวเนียน		400	
ไซลูเลียน		440		
	ออร์โดวิเซียน		500	สัตว์มีกระดูกสันหลังพวกแรกได้แก่ ปลาโบราณ
	แคมเบรียน		580	พบซากดึกดำบรรพ์ของพืชและสัตว์ ไม่มีกระดูกสันหลัง
มหายุค พรีแคมเบรียน			3300	พบซากดึกดำบรรพ์ของพืชที่โบราณ ที่สุด เริ่มนับอายุของหิน กำเนิดของโลก
			3800	
			5000	

ที่มา : ตัดแปลงจาก Nelsen และ Robinson, 1982 : 283



LIRT

ความสำคัญของซากดึกดำบรรพ์และการอนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์

ซากดึกดำบรรพ์หรือฟอสซิล มีคุณค่าหรือความสำคัญส่วนใหญ่ในทางวิชาการ โดยเฉพาะในทางธรณีวิทยา ชีววิทยาและภูมิศาสตร์ จนเกิดเป็นศาสตร์ใหม่หรือเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ดังกล่าว โดยศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับซากดึกดำบรรพ์โดยตรง คือ บรรพชีวินวิทยา (Paleontology) ศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เช่น โบราณชีววิทยา (Paleobiology) ธรณีประวัติ (Historical Geology) ธรณีกาลวิทยา (Geochronology) พฤกษศาสตร์บรรพกาล (Paleobotany) ภูมิศาสตร์บรรพกาล (Paleogeography) นิเวศวิทยาบรรพกาล (Paleoecology) เป็นต้น

ความสำคัญหรือประโยชน์ของซากดึกดำบรรพ์ สามารถกล่าวจำแนกเป็นด้าน ๆ ดังนี้

1. ใช้ในการบอกและเปรียบเทียบอายุของหินในทางธรณีวิทยา เพราะสัตว์และพืชในแต่ละยุคมีลักษณะแตกต่างกัน เช่น ถ้าพบซากดึกดำบรรพ์หอย 2 ผาสกุล *Trigonioides* ในหินกรวดมนปนปูน ที่ตำบลหินดาด อำเภอตำบลดอนขุขันธ์ ซึ่งปัจจุบัน ได้รับการกำหนดอายุให้อยู่ในยุคครีเตเชียส (140 – 66 ล้านปีก่อน) และพบหอยดังกล่าวในชั้นหินที่ตำบลโคกกรวด อำเภอเมืองนครราชสีมาด้วย แสดงว่าชั้นหินทั้ง 2 บริเวณ มีอายุอยู่ในยุคเดียวกัน ชั้นหินอื่น ๆ ที่วางตัวอยู่ตอนล่างควรจะมีอายุมากกว่า เป็นต้น

2. ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต เพราะซากดึกดำบรรพ์เป็นเสมือนบันทึกของวิวัฒนาการของพืชและสัตว์ต่าง ๆ เช่น ม้าในสกุล *Equus* ปัจจุบัน มีหลักฐานซากดึกดำบรรพ์ที่เป็นบรรพบุรุษย้อนถอยไปในอดีตถึงประมาณ 50 ล้านปีก่อนหรือในสมัยอีโอซีน (58 – 37 ล้านปีก่อน) เรียกว่า *Eohippus* มีขนาดเล็ก นิ้วเท้าหน้า – หลังมี 4 นิ้วและ 3 นิ้วตามลำดับ แต่ในสมัยต่อ ๆ มา ได้วิวัฒนาการด้านขนาดที่ใหญ่เพิ่มขึ้น จำนวนนิ้วเท้าลดลง จนเหลือเพียงนิ้วเดียวในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการปรับตัวให้วิ่งได้บนพื้นที่แข็ง รวดเร็วขึ้น และฟันซึ่งมีตัวฟันสั้นในสมัยแรก ได้วิวัฒนาการมาเป็นตัวฟันที่ยาวเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะกับหญ้าที่สากและมักมีเม็ดทรายติดอยู่ตามกอหญ้า ซึ่งทำให้ฟันสึกเร็ว นั่นคือ จากพื้นที่เดิมสมัยแรก ๆ เป็นทุ่งหญ้า ที่ราบ พรรณไม้พุ่ม ต่อมาเปลี่ยนไปเป็นที่ราบสูง ชั้นหินดินหรือโคลนและทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทราย

3. ทำให้ทราบถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์บรรพกาลของพื้นที่ ครั้งเมื่อพืชหรือสัตว์เหล่านั้นมีชีวิตอยู่ เช่น ถ้าพบซากดึกดำบรรพ์ปะการัง หรือ คดข้าวสาร (*fusulinid*) ในภูเขาทินปูนแถบอำเภอปากช่อง แสดงว่า บริเวณดังกล่าวเมื่อประมาณ 285 – 260 ล้านปีก่อน (คดข้าวสารเป็นสัตว์เซลล์เดียว เคยมีแพร่หลายในทะเลของช่วงเวลาดังกล่าว และได้สูญพันธุ์ไปหลังจากนั้น) เคยเป็นทะเลตื้นในเขตอบอุ่นค่อนข้างร้อนถึงเขตร้อนมาก่อน ครั้นต่อมาได้ยกตัวขึ้นเป็นภูเขาสูงในภายหลัง หรือการพบซากดึกดำบรรพ์ไบเฟิร์นกรอสซอปเทอริส (*Glossopteris*) และสัตว์เลื้อยคลานลิสโตรซอรัส (*Lystrosaurus*) อายุยุคเพอร์เมียม (285 – 245 ล้านปีก่อน) และยุคไทรแอสซิกช่วงต้น (245 – 225 ล้านปีก่อน) ในทวีปแอนตาร์กติกาและทาง

ตอนใต้ของทวีปอเมริกาใต้ แอฟริกา ออสเตรเลียและอนุทวีปอินเดีย แสดงว่า ในช่วงเวลาดังกล่าว แผ่นทวีปและอนุทวีปทั้ง 5 แผ่น เคยติดต่อกันเป็นผืนแผ่นดินเดียวกันในซีกโลกใต้ (Prothero and Dott, 2004) และมีชื่อเรียกว่า มหาทวีปกอนด์วานาแลนด์ (Gondwanaland) แต่ในยุคต่อ ๆ มา แผ่นดินต่าง ๆ ได้เคลื่อนตัวมาทางเหนือ ยกเว้นทวีปออสเตรเลีย โดยเฉพาะอนุทวีปอินเดีย รวมทั้งแผ่นดินย่อย ๆ ในส่วนของอินโดจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย ได้เคลื่อนย้ายมาใกล้สุด ข้ามเส้นศูนย์สูตรมาชน มุดและติดต่อกับทวีปเอเชีย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมหาทวีปลอเรเชีย (Laurasia) ตั้งแต่สมัยอีโอซีนช่วงต้น (ประมาณ 50 ล้านปีก่อน) (กรมทรัพยากรธรณี, 2542) ปัจจุบัน

การอนุรักษ์ซากโบราณของพืชและสัตว์

ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่ได้มีการอนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์ของไม้กลายเป็นหินมากที่สุด มีหน่วยงานที่อนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์ เช่น พิพิธภัณฑ์ทั้งของเมือง รัฐ มหาวิทยาลัย มีสวนพฤกษศาสตร์ อุทยานต่าง ๆ มากมาย เช่น

- Petrified Forest National park ใน รัฐอริโซนา
- Ginkgo Petrified Forest state Park ในรัฐออซิงตัน
- Petrified Forest Park รัฐแคลิฟอร์เนีย
- The Buried Fossil Forest ในอุทยานเยลโลว์สโตน รัฐไวโอมิง
- Museum of Petrified Wood รัฐนิวยอร์ก

ในประเทศไทย ความสำคัญและการอนุรักษ์ไม้กลายเป็นหิน ได้เริ่มมากกว่า 80 ปีมาแล้ว โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแนะนำให้ราษฎรที่นิยมเกล้าถวายไม้กลายเป็นหินจากลำน้ำมูล ให้เก็บรักษาไว้ในท้องถิ่น กรมรถไฟหลวงขณะนั้นจึงได้นำไม้กลายเป็นหินดังกล่าว ประดับไว้บนอนุสรณ์สถาน ณ สะพานรถไฟข้ามแม่น้ำมูล เขตบางตะกุดขอนแก่น ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรตินครราชสีมา ทั้งนี้เพื่อเป็นที่ระลึกในวโรกาสที่เสด็จพระราชดำเนินไปตรวจราชการ การวางรถไฟและสร้างสะพานรวมทั้งการน้อมเกล้าถวายไม้กลายเป็นหิน ณ ที่นั้น เมื่อ 4 ธันวาคม 2464

สำหรับพิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหินโกรกเดือนห้า คาดว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหินแห่งแรกและแห่งเดียวของทวีปเอเชีย รวมทั้งเป็น 1 ใน 7 แห่งของโลก

ประเทศไทยพบไม้กลายเป็นหินในพื้นที่หลายจังหวัด แต่แหล่งใหญ่และเด่นอยู่ในภาคอีสาน โดยเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ขอนแก่นและชัยภูมิ แต่ที่น่าเสียดายยิ่ง คือ ในช่วง 40 ปีเศษที่ผ่านมา ได้มีการการขุดและเคลื่อนย้ายออกไปจากแหล่งกำเนิด นับเป็นจำนวนหลายพันก้อน เพื่อครอบครองเป็นสมบัติส่วนตัวหรือจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ สถานการณ์ไม้กลายเป็นหินในประเทศไทยปัจจุบัน จึงอยู่ในสถานะวิกฤติ จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐและเอกชนควรร่วมกันอนุรักษ์อย่างเร่งด่วน



LIART

ซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์ในประเทศไทย

ซากดึกดำบรรพ์ หรือ **บรรพชีวิน** หรือ **ฟอสซิล** (fossil) คำว่า ฟอสซิล มีความหมายเดิมว่า เป็นของแปลกที่ขุดขึ้นมาได้จากพื้นดิน แต่ในปัจจุบันถูกนำมาใช้ในความหมายของซากหรือร่องรอยของสิ่งมีชีวิตที่ถูกเก็บรักษาไว้

ซากดึกดำบรรพ์มีหลายชนิด อาจเป็นสิ่งที่มีความคงทนยากต่อการทำลาย เช่น ฟัน กระดูก หรือ เปลือก แต่ในบางสภาวะ อาจมีการเก็บรักษาซากสัตว์ทั้งตัวให้คงอยู่ได้ เช่น ช้างแมมมอธ ที่ไซบีเรีย

การเปลี่ยนแปลงจากซากสิ่งมีชีวิตมาเป็นซากดึกดำบรรพ์นั้น เกิดได้ในหลายลักษณะ โดยที่เมื่อสิ่งมีชีวิตตายลง ส่วนต่างๆของสิ่งมีชีวิตจะค่อยๆ ถูกเปลี่ยน ช่องว่างโพรง หรือรู ต่างๆในโครงสร้างอาจมีแร่เข้าไปตกผลึกทำให้แข็งขึ้น เรียกขบวนการนี้ว่าการกลายเป็นหิน (petrification) หรือ เนื้อเยื่อ ผงเซลล์ และส่วนแข็งอื่นๆ ถูกแทนที่ด้วยแร่ โดยขบวนการแทนที่ (replacement)

เปลือกหอยหรือสิ่งมีชีวิตที่จมอยู่ตามชั้นตะกอน เมื่อถูกละลายไปกับน้ำบาดาล จะเกิดเป็นรอยประทับอยู่บนชั้นตะกอน ซึ่งเรียกลักษณะนี้ว่า รอยพิมพ์ (mold) หากว่าช่องว่างนี้มีแร่เข้าไปตกผลึก จะได้ซากดึกดำบรรพ์ ในลักษณะที่เรียกว่ารูปหล่อ (cast)

การเพิ่มคาร์บอน (carbonization) มักเป็นการเก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์จำพวกใบไม้หรือสัตว์เล็กๆ ในลักษณะที่มีตะกอนเนื้อละเอียดมาปิดทับซากสิ่งมีชีวิต เมื่อเวลาผ่านไป ความดันที่เพิ่มขึ้น ทำให้ส่วนประกอบที่เป็นของเหลวและก๊าซถูกขับออกไป เหลือไว้แต่แผ่นฟิล์มบางๆของคาร์บอน หากว่าฟิล์มบางๆนี้หลุดหายไป ร่องรอยที่ยังหลงเหลืออยู่ในชั้นตะกอนเนื้อละเอียดจะเรียกว่า impression

สิ่งมีชีวิตขนาดเล็กที่มีลักษณะบอบบาง เช่นพวกแมลง การเก็บรักษาให้กลายเป็นซากดึกดำบรรพ์ โดยปกติทำได้ยาก วิธีการที่เหมาะสม สำหรับสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ ก็คือ การเก็บไว้ในยางไม้ ซึ่งยางไม้นี้จะป้องกันสิ่งมีชีวิตเหล่านี้จากการทำลายโดยธรรมชาติ

นอกจากที่กล่าวมาทั้งหมดแล้ว ซากดึกดำบรรพ์ยังอาจเป็นร่องรอยที่เกิดจากสิ่งมีชีวิต เช่น ร่องรอยของสิ่งมีชีวิต รอยคืบคลาน รอยเท้า ที่อยู่ในชั้นตะกอนและกลายเป็นหินในระยะเวลาต่อมา หรืออาจเป็นช่อง รู โพรง (burrows) ในชั้นตะกอน ในเนื้อไม้หรือในหินที่เกิดจากสิ่งมีชีวิต และมีแร่ไปตกผลึกในช่องเหล่านี้ มูลสัตว์หรือเศษอาหารที่อยู่ในกระเพาะ (coprolites) เป็นซากดึกดำบรรพ์ ที่มีประโยชน์ในการบอกถึงนิสัยการกินของสัตว์นั้นๆ หรืออาจเป็นก้อนหินที่สัตว์กินเข้าไป (gastroliths) เพื่อช่วยในการย่อยอาหาร

เมื่อศึกษาจำนวนซากดึกดำบรรพ์ที่พบได้ พบว่ามีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณสิ่งมีชีวิตทั้งหลายที่เคยมีชีวิตอยู่ในโลก ซากสิ่งมีชีวิตส่วนใหญ่ถูกทำลายไปตาม



ธรรมชาติ ดังนั้นการเก็บรักษาซากสิ่งมีชีวิตจนกระทั่งกลายเป็นซากดึกดำบรรพ์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีสภาวะที่พิเศษ ซึ่งได้แก่ การตกลงตัวและถูกเก็บรักษาไว้อย่างรวดเร็ว เพื่อเป็นการป้องกันการถูกทำลายจากธรรมชาติ และ การที่ต้องมีส่วนที่แข็งของสิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นส่วนที่ถูกเก็บรักษาได้ง่ายกว่าส่วนที่นิ่ม

ซากดึกดำบรรพ์ที่พบในหิน มีความสำคัญอย่างมาก มันแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ ใช้เป็นตัวกำหนดอายุของหิน และนำมาใช้เป็นหลักฐานในการหาความสัมพันธ์ของชั้นหินในบริเวณต่างๆ สิ่งที่นักธรณีวิทยาสนใจเป็นพิเศษ เกี่ยวกับการนำซากดึกดำบรรพ์ มาเป็นตัวกำหนดอายุของหิน คือ ซากดึกดำบรรพ์ดรรชนี (index fossils) ซึ่งเป็นซากของสิ่งมีชีวิตที่เคยมีชีวิตอยู่ในโลก มีการแพร่กระจายอยู่ทั่วไป แต่มีชีวิตอยู่ในช่วงสั้นๆ ซึ่งการที่พบซากดึกดำบรรพ์ดรรชนีในชั้นหินต่างบริเวณกัน นักธรณีวิทยาสามารถกำหนดได้ว่าหินที่พบซากดึกดำบรรพ์ดรรชนีเหล่านั้นมีอายุในช่วงเดียวกัน แต่อย่างไรก็ดี ในชั้นหินต่างๆ อาจพบซากดึกดำบรรพ์ดรรชนีได้ยาก ดังนั้นอาจจำเป็นต้องใช้กลุ่มของซากดึกดำบรรพ์ ในการหาความสัมพันธ์ของชั้นหินในบริเวณต่างๆ ซึ่งจะมีความแม่นยำกว่าการใช้ซากดึกดำบรรพ์เพียงชนิดเดียว

นอกจากประโยชน์ที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์ของชั้นหินแล้ว ซากดึกดำบรรพ์ยังถูกนำมาใช้ในการบอกถึงสภาพแวดล้อมของการสะสมตัวของตะกอนด้วย ถึงแม้ว่าสภาพแวดล้อมการสะสมตัวอาจได้จากการศึกษารายละเอียดจากชั้นหิน แต่ซากดึกดำบรรพ์อาจให้รายละเอียดที่มากกว่า

ธรณีวิทยาประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากไดโนเสาร์มีชีวิตอยู่ในช่วงมหายุคเมโสโซอิก ซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์จึงอยู่ในชั้นของหินตะกอนที่สะสมตัวกันในช่วงนี้ ซึ่งในประเทศไทย หินที่มีอายุดังกล่าวพบอยู่ทั่วไปในบริเวณที่ราบสูงโคราช และพบอยู่เป็นแห่งๆ ในภาคเหนือและภาคใต้ หินบริเวณที่ราบสูงโคราชนั้น เรียกว่า *กลุ่มหินโคราช* ซึ่งแบ่งออกเป็นหมวดหินย่อยๆ ได้อีก 6 หมวด คือ

- หมวดหินน้ำพอง (มีอายุ 200 ล้านปี)
- หมวดหินภูกระดึง (มีอายุ 190-150 ล้านปี)
- หมวดหินพระวิหาร (มีอายุ 140 ล้านปี)
- หมวดหินเสาขัว (มีอายุ 130 ล้านปี)
- หมวดหินภูพาน (มีอายุ 120 ล้านปี)
- หมวดหินโคกกรวด (มีอายุ 100 ล้านปี)



LIRT

ประวัติการค้นพบ

การค้นหาซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์ในประเทศไทยเพิ่งจะเริ่มต้นขึ้นได้ไม่นาน โดยในปี พ.ศ. 2519 กรมทรัพยากรธรณีได้ค้นพบโครงกระดูกขนาดใหญ่ในเขตอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผลการวิจัยขณะนั้นทราบเพียงว่าเป็นไดโนเสาร์ซอโรพอด มีความยาวประมาณ 15 เมตร นับว่าเป็นรายงานการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์ครั้งแรกในประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 และ พ.ศ. 2525 ได้มีการสำรวจที่บริเวณกุเวียงอีกทำให้พบกระดูกส่วนต่างๆ ของไดโนเสาร์และสัตว์อื่นๆ เป็นจำนวนมากอยู่ในชั้นหิน จึงนับได้ว่าเป็นการเริ่มต้นการค้นหาซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์อย่างจริงจัง

ซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์ในประเทศไทย

ซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์ที่ถูกค้นพบในประเทศไทย สามารถแยกออกเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้

ซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์ในยุคไทรแอสสิกตอนปลาย

ในปี พ.ศ. 2535 กรมทรัพยากรธรณีสำรวจพบกระดูกสะโพกส่วนหน้าของไดโนเสาร์ไซโรซอโรพอด ที่ชั้นหินทรายสีแดงของหมวดหินน้ำพอง ในเขตอำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ มีอายุประมาณ 200 ล้านปี นับเป็นโครงกระดูกไดโนเสาร์ที่เก่าแก่ที่สุดที่พบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และนับเป็นการพบซากดึกดำบรรพ์ไซโรซอโรพอดเป็นครั้งแรกในภูมิภาคนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับฟอสซิลชนิดนี้จากแหล่งต่างๆ ทั่วโลก พบว่าไซโรซอโรพอดของไทยมีขนาดใหญ่ แข็งแรง อาจยาวถึง 8 เมตร

ซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์ในยุคจูแรสสิก

ในปี พ.ศ. 2539 คณะสำรวจไทย-ฝรั่งเศสได้พบแหล่งซากดึกดำบรรพ์ฟันไดโนเสาร์ที่อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในชั้นหินของหมวดหินภูกระดึง อายุประมาณ 150-190 ล้านปี เป็นฟันของไดโนเสาร์เทอโรพอด ไดโนเสาร์ซอโรพอด และไดโนเสาร์สเตโกซอร์ ซึ่งเป็นการพบซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์สเตโกซอร์ครั้งแรกในประเทศไทย

ซากดึกดำบรรพ์คอมพ์ซอกนาธัส

คอมพ์ซอกนาธัสเป็นไดโนเสาร์ที่มีขนาดตัวเล็กที่สุด แต่เดิมพบเฉพาะในบริเวณประเทศเยอรมนี และประเทศฝรั่งเศส สำหรับในประเทศไทยพบซากดึกดำบรรพ์คอมพ์ซอกนาธัสที่บริเวณประตูตีหมา อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ซากดึกดำบรรพ์ที่ถูกค้นพบเป็นกระดูกชิ้นเล็กๆ สองชิ้น มีรูกลวงตรงกลางคล้ายกระดูกนกหรือกระดูกไก่ หลังการตรวจสอบพบว่าเป็นกระดูกขาหลังก่อนสร้างชิ้นหนึ่ง และเป็นกระดูกขาหน้าชิ้นบนอีกชิ้นหนึ่ง ของไดโนเสาร์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับคอมพ์ซอกนาธัสที่พบในแคว้นบาวาเรีย ประเทศเยอรมนี

ซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์ในยุคครีเทเชียส

มีการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์ในยุคครีเทเชียสเป็นจำนวนมากในประเทศไทย ซึ่งจำแนกออกได้ดังนี้

การค้นพบรอยเท้าไดโนเสาร์

พบในชั้นหินของหมวดหินพระวิหาร อายุประมาณ 140 ล้านปี บริเวณที่พบมี 4 แห่ง ได้แก่

บริเวณลานหินป่าขาด อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

พบรอยเท้าไดโนเสาร์ซึ่งทำให้ทราบว่า เป็นไดโนเสาร์กินเนื้อ เดินด้วยขาหลัง เคลื่อนไหวว่องไว มีขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังพบรอยเท้าไดโนเสาร์พวกคาร์โนซอร์ที่มีขนาดใหญ่กว่า

บริเวณน้ำใสใหญ่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดปราจีนบุรี

พบรอยเท้าไดโนเสาร์เทอโรพอดขนาดใหญ่ มีรอยเท้ากว้าง 26 ซม. ยาว 31 ซม. รวมทั้งพวกออร์นิโทพอดและซีลูโรซอร์ซึ่งเป็นไดโนเสาร์ขนาดเล็ก รอยเท้ากว้าง 14 ซม. ยาว 13.7 ซม.

บริเวณภูแฝก กิ่งอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

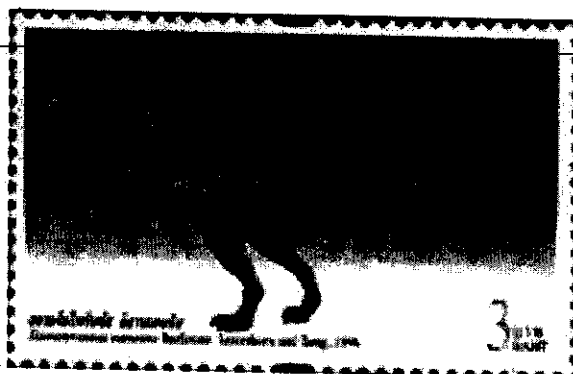
พบรอยเท้าไดโนเสาร์กินเนื้อขนาดใหญ่พวกคาร์โนซอร์ รอยเท้ากว้าง 40 ซม. ยาว 45 ซม.

บริเวณภูเก้า จังหวัดหนองบัวลำภู

พบรอยเท้าไดโนเสาร์กินเนื้อขนาดย่อม แต่ยังไม่ได้ศึกษารายละเอียด

ซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์บริเวณแหล่งขุดค้นไดโนเสาร์ภูเวียง

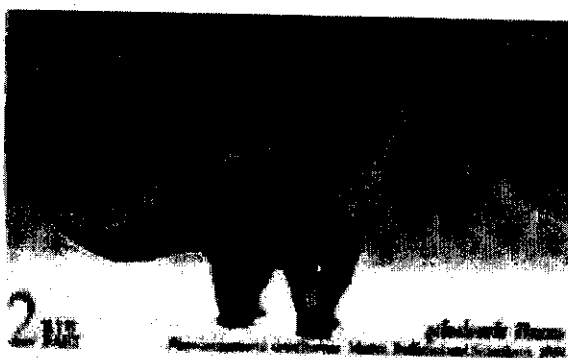
มีการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์หลายชนิดในชั้นหินของหมวดหินเสาขัว บริเวณแหล่งขุดค้นไดโนเสาร์ภูเวียง ดังนี้



right สยามโมไทรันนัส อีสานแอนซิส ในแสตมป์

ซากดึกดำบรรพ์สยามโมไทรันนัส

ซากดึกดำบรรพ์สยามโมไทรันนัส ถูกค้นพบที่บริเวณหินลาดยาว อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2536 โดยพบกระดูกสันหลังหลายชิ้นโผล่ออกมาจากชั้นดินทรายสีแดงของหินหมวดเสาข้าว ต่อมาพบกระดูกสะโพกด้านซ้าย และกระดูกส่วนหางอีกหลายชิ้นเรียงต่อกัน หลังจากทีคณะสำรวจไทย-ฝรั่งเศสได้ทำการศึกษาอย่างละเอียดแล้วก็พบว่า เป็นไดโนเสาร์ตระกูลใหม่ของไทย จึงได้ตั้งชื่อว่า สยามโมไทรันนัส อีสานแอนซิส (*Siamotyrannus isanensis*)



ภูเวียงโกซอรัส สิรินธรเน่

ซากดึกดำบรรพ์ภูเวียงโกซอรัส

ซากดึกดำบรรพ์ภูเวียงโกซอรัส ถูกค้นพบที่บริเวณประจูดิหมา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยกระดูกสันหลังส่วนคอ 3 ชิ้น กระดูกสันหลังส่วนกลางตัว 4 ชิ้น กระดูกซี่โครงหลายชิ้น กระดูกสะบักซ้ายและส่วนปลายสะบักขวา กระดูกต้นขาหน้าซ้าย บางส่วนของกระดูกแขน กระดูกสะโพกทั้งสองข้าง กระดูกต้นขาทั้งสองข้าง และกระดูกหน้าแข้งซ้าย ลักษณะของกระดูกที่พบบอกได้ว่าเป็นไดโนเสาร์ซอโรพอดขนาดใหญ่ มีขนาดใกล้เคียงกับ คัมมาราซอรัส ที่ถูกค้นพบในทวีปอเมริกาเหนือ แต่ไม่เหมือนกันทีเดียว จึงอัญเชิญพระนามาภิไธย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มาตั้งเป็นชื่อใหม่ ว่า ภูเวียงโกซอรัส สิรินธรเน่ (*Phuwiangosaurus sirindhornae*)



สยามโมซอร์ส สุธีธรนิ ในแสดมปี

ซากดึกดำบรรพ์สยามโมซอร์ส

ซากดึกดำบรรพ์สยามโมซอร์ส พบเพียงแค่ฟัน ที่บริเวณประตูดิหมา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยฟันที่ค้นพบมีลักษณะเป็นแท่งกรวยปลายแหลม มีสันเล็กๆ ยาวตลอดฟัน ซึ่งต่างจากฟันของไดโนเสาร์เทอโรพอดทั่วไป ที่แบน และมีรอยหยัก สันนิษฐานว่าสยามโมซอร์สเป็นเทอโรพอดที่มีลักษณะปากคล้ายสัตว์เลื้อยคลานพวกกินปลา หรือเพลลสซิโอซอร์ และได้ตั้งชื่อเพื่อเป็นเกียรติแก่ นายวราวุธ สุธีธร ผู้ค้นพบ ว่า สยามโมซอร์ส สุธีธรนิ (*Siamosaurus suteethorni*)

ซากดึกดำบรรพ์คาร์โนซอร์

ซากดึกดำบรรพ์คาร์โนซอร์ พบเพียงแค่ฟัน ที่บริเวณประตูดิหมา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยฟันที่ค้นพบมีลักษณะแบน ปลายแหลม โค้งงอเล็กน้อยคล้ายมีดโค้ง ที่ขอบมีรอยหยักเหมือนมีดหันเนื้อ ฟันลักษณะนี้เป็นฟันของไดโนเสาร์กินเนื้อขนาดใหญ่พวกเทอโรพอด ซึ่งคาดว่าเป็นไดโนเสาร์คาร์โนซอร์

จากการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์เป็นจำนวนมากที่แหล่งขุดค้นไดโนเสาร์ภูเวียงนี้เอง ทำให้บริเวณนี้ถูกประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2535 และเป็นอุทยานไดโนเสาร์แห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์อื่นๆ



ซิททาโคซอรัส สัตยารักษ์คิ ในแสตมป์

ซากดึกดำบรรพ์ซิททาโคซอรัส

ซิททาโคซอรัส เป็นไดโนเสาร์ปากนกแก้วชนิดหนึ่ง แต่เดิมพบเฉพาะในบริเวณประเทศจีน ประเทศมองโกเลีย และไซบีเรีย สำหรับในประเทศไทยพบซากดึกดำบรรพ์ซิททาโคซอรัสที่จังหวัดชัยภูมิ ในชั้นหินของหมวดหินโคกกรวด ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่เป็นกะโหลก ด้านซ้าย และกรามล่างด้านขวาที่มีฟันครบ และได้ตั้งชื่อเพื่อเป็นเกียรติแก่ นายนเรศ สัตยารักษ์ ผู้ค้นพบ ว่า ซิททาโคซอรัส สัตยารักษ์คิ (*Psittacosaurus sattayarakii*)

ซากดึกดำบรรพ์อิกธิโอซอร์

ดร.จงพันธ์ จงลักษณะณี นักโบราณชีววิทยาของกรมทรัพยากรธรณี ได้พบฟอสซิลของอิกธิโอซอร์ ขนาดตัวยาวเพียง 20 ซม. ในหินปูนยุคไทรแอสสิกตอนปลาย ที่เขาทอง จังหวัดพัทลุง อิกธิโอซอร์ที่พบตัวนี้มีวิวัฒนาการอยู่ในช่วงปรับตัวเพื่อใช้ชีวิตในทะเล ยังไม่สมบูรณ์ดี แขนทั้งสองข้างยังเปลี่ยนเป็นใบพายไม่สมบูรณ์นัก รูปร่างและโครงสร้างของกะโหลกยังเหลือร่องรอยของการสืบทอดจากสัตว์บกอยู่มาก

ฟอสซิลของอิกธิโอซอร์ชิ้นนี้นับเป็นอิกธิโอซอร์ที่โบราณมาก แตกต่างไปจากพวกที่เคยพบมาแล้ว จึงได้ชื่อใหม่ว่า "ไทยซอรัส จงลักษณะณี" (*Thaisaurus chonglakmanii*) เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้ค้นพบ



LIRT

ส่วนที่ ๓

ภาคผนวก

:

หน้า

- ๑ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์
พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑)

ที่ นร ๐๕๐๓/๑๗/๕๕

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๕ ตุลาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

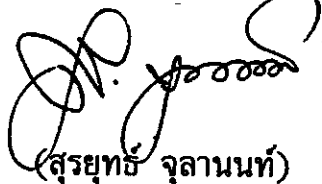
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการคณะนิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขรับ..... 222
วันที่..... 3 ต.ค. 2550
เวลา..... 11.10

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผลและบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก



(สุรยุทธ์ จุลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม

รับที่..... ๑๐๓๗ / ๒๕๕๐

วันที่..... ๓ / ๓๐ / ๕๐

ส่ง..... พ.ร.บ. ดำเนินการ

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๘ - ๙

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

(0/0.993๘/๘) www.cabinet.thaigov.go.th

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ

รับที่..... 111 / ๒๕๕๐

วันที่..... ๕ / ๓๐ / ๕๐

เวลา..... 11.55



LIRT

หน้าว่าง



Legislative Institutional Repository of Thailand

ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจพิจารณาแล้ว
เรื่องเสร็จที่ ๔๓๒/๒๕๕๐

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์

เหตุผล

โดยที่มีการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ที่สำคัญในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นสมควรอนุรักษ์ไว้เพื่อการศึกษาวิจัยในการสืบค้นความเป็นมาของประวัติของโลก อีกทั้งยังเป็นมรดกทางธรรมชาติของแผ่นดิน และมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ แต่โดยที่ในปัจจุบันยังไม่มียกกฎหมายเพื่อคุ้มครอง อนุรักษ์ และการบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ไว้เป็นการเฉพาะ เป็นเหตุให้มีการลักลอบขุดค้นซากดึกดำบรรพ์ หรือขุดค้นโดยไม่ถูกหลักวิชาการทำให้ซากดึกดำบรรพ์เหล่านั้นถูกทำลาย หรือนำไปเพื่อประโยชน์ทางการค้า ทำให้สูญเสียมรดกของแผ่นดินที่มีคุณค่ายิ่งเป็นจำนวนมาก สมควรกำหนดให้มีกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครอง อนุรักษ์ และบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

หน้าว่าง



Legislative Institutional Repository of Thailand

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับกรมทรัพยากรธรณีในการกระทำเพื่อประโยชน์แก่การสำรวจ การศึกษา การวิจัย การอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับซากดึกดำบรรพ์ และแหล่งซากดึกดำบรรพ์

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ ประกอบด้วยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมศิลปากร ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินห้าคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักธรณีวิทยาเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งให้พิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญด้านธรณีวิทยาและซากดึกดำบรรพ์

คณะกรรมการจะตั้งผู้ช่วยเลขานุการอีกไม่เกินสองคนก็ได้

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้วนั้น

เมื่อครบกำหนดตามวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่



LIRT

เมื่อ มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก และได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษานั้น

มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) เสนอแนะนโยบายการคุ้มครองแหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์ต่อรัฐมนตรี
- (๒) กำหนดมาตรการและแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อการสำรวจ การศึกษาวิจัย การคุ้มครอง และการอนุรักษ์ซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์
- (๓) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีหรืออธิบดีให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับแหล่งซากดึกดำบรรพ์และซากดึกดำบรรพ์
- (๔) ให้ความเห็นชอบในการดำเนินการตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕
- (๕) พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับคำทบทวนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๖
- (๖) พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในการขึ้นทะเบียนแหล่งซากดึกดำบรรพ์ และซากดึกดำบรรพ์ตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๖
- (๗) พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดซื้อแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๕
- (๘) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดอัตราค่าเข้าชมหรือค่าบริการตามมาตรา ๒๓
- (๙) ให้ความเห็นชอบในการอนุญาตให้บุคคลใดเข้าไปดำเนินการในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐ และกำหนดระเบียบว่าด้วยการเรียกเก็บค่าตอบแทน และค่าธรรมเนียมเพื่อสมทบกองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ตามมาตรา ๒๔
- (๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๐ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้อื้อเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด



LIRT

มาตรา ๑๑ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการ
อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

หมวด ๒

แหล่งซากดึกดำบรรพ์

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประวัติของโลก บรรพชีวินวิทยา
บรรพชีววิทยา หรือการลำดับชั้นหิน ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้พื้นที่ใดเป็นเขตสำรวจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแหล่งซากดึกดำบรรพ์หรือ
ซากดึกดำบรรพ์

ประกาศตามวรรคหนึ่งต้องระบุเขตท้องที่ที่จะทำการสำรวจและศึกษาวิจัยพร้อมด้วย
แผนที่แสดงเขตสำรวจและศึกษาวิจัยแนบท้ายประกาศ และให้ใช้บังคับได้ไม่เกินสามปี ในกรณีที่ไมอาจ
ดำเนินการสำรวจและศึกษาวิจัยได้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของ
คณะกรรมการขยายเวลาการใช้บังคับประกาศดังกล่าวได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละหนึ่งปี

เมื่อได้มีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดิน
โดยชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าทดแทนเนื่องจากไม่อาจดำเนินงานหรือใช้ประโยชน์ในที่ดิน
ตามภาวะปกติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๓ เมื่อได้ประกาศเขตสำรวจและศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๒ แล้ว ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่อยู่ภายในเขตสำรวจและศึกษาวิจัยเพื่อขุดค้น
เก็บตัวอย่าง และกระทำการกิจการอื่นเท่าที่จำเป็นเพื่อการสำรวจและศึกษาวิจัย แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้
เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายทราบถึงกิจการที่ต้องกระทำล่วงหน้าก่อน
เริ่มกระทำการนั้น

มาตรา ๑๔ เมื่อปรากฏว่าพื้นที่บริเวณใดเป็นแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่มีความสำคัญต่อ
การศึกษาประวัติของโลก บรรพชีวินวิทยา บรรพชีววิทยา หรือการลำดับชั้นหิน ตามหลักเกณฑ์ที่
คณะกรรมการกำหนด ไม่ว่าจะได้มีการประกาศเป็นเขตสำรวจและศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๒ หรือไม่ก็ตาม
ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้พื้นที่บริเวณนั้น
เป็นแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน พร้อมด้วยแผนที่แสดงเขตแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น
แนบท้ายประกาศด้วย

เมื่อได้มีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดย
ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าทดแทนเนื่องจากไม่อาจดำเนินงานหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินตามภาวะ
ปกติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด เว้นแต่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มี



สิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นได้รับค่าทดแทนตามมาตรา ๑๒ วรรคสาม แล้ว การจ่ายค่าทดแทนให้ค้ำจนถึงจำนวนค่าทดแทนที่บุคคลดังกล่าวได้รับตามมาตรา ๑๒ วรรคสาม ด้วย
การเปลี่ยนแปลงหรือการเพิกถอนเขตแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ดินอธิบดีเห็นว่าแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๔ ที่มีใช้เป็นที่ดินของรัฐ เป็นแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่สมควรสงวนไว้เพื่อเป็นสมบัติของชาติและเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษา คุ่มครอง และอนุรักษ์ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจจัดซื้อแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดซื้อแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนจากเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายได้ และมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นเพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษา คุ่มครอง และอนุรักษ์ ให้ดำเนินการเวนคืนแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๑๖ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๔ ผู้ใดไม่พอใจในจำนวนค่าทดแทนมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือให้มารับเงินค่าทดแทนดังกล่าว คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓ ห้ามมิให้ผู้ใดขุดค้นในเขตสำรวจและศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๒ หรือเคลื่อนย้าย นำเอาไป ทำให้เสียหาย หรือทำลายซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์ หรือซากดึกดำบรรพ์ในเขตสำรวจและศึกษาวิจัยดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม แกะไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม หรือทำลายแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน หรือซากดึกดำบรรพ์ที่อยู่ในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น หรือขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน เว้นแต่จะกระทำตามคำสั่งของอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๐ หรือได้รับอนุญาตจากอธิบดี

ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินเร่งด่วนที่อาจจะเกิดความเสียหายแก่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน หรือซากดึกดำบรรพ์ที่อยู่ในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย จะดำเนินการตามสมควรเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน หรือซากดึกดำบรรพ์ที่อยู่ในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นก็ได้ แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดี พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นตั้งอยู่ทราบภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้เริ่มดำเนินการ

ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้รับแจ้งตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรายงานให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยไม่ชักช้า



การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการออก ใบแทนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๙ แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน หากชำรุด พังทลาย หรือเสียหาย ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายแจ้งการชำรุด พังทลาย หรือเสียหายเป็นหนังสือต่ออธิบดี พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่แหล่ง ซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นตั้งอยู่ภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่ทราบหรือควรทราบการชำรุด พังทลาย หรือเสียหายนั้น

ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรายงาน ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๒๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง รักษา และอนุรักษ์ไว้ซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์ ที่ขึ้นทะเบียนมิให้เสียหาย อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายดำเนินการซ่อมแซม หรือปรับปรุงแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน ที่อยู่ในความครอบครองของตน ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมภายในกำหนดเวลาอันสมควรก็ได้

เมื่อเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายได้ดำเนินการ ซ่อมแซมหรือปรับปรุงแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามที่ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ค่าใช้จ่ายใน การดำเนินการดังกล่าวให้เป็นดังนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายไม่ได้มี การจัดหาประโยชน์จากแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น ให้กรมทรัพยากรธรณีเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

(๒) ในกรณีที่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายมีการ จัดหาประโยชน์จากแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น ให้กรมทรัพยากรธรณีออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด หรือบางส่วนให้แก่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยให้อธิบดีแต่งตั้ง กรรมการจำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งมีเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายร่วม เป็นกรรมการด้วย เพื่อเสนอความเห็นต่ออธิบดี

มาตรา ๒๑ หากปรากฏแก่อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายยังไม่ดำเนินการให้แล้วเสร็จตามที่อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้ง ตามมาตรา ๒๐ หรือได้รับแจ้งจากเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายว่า ไม่สามารถดำเนินการได้ ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจซ่อมแซมหรือปรับปรุงแหล่งซาก ดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดิน โดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนทราบล่วงหน้าภายในกำหนดเวลาอันสมควร

เมื่ออธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้เข้าดำเนินการซ่อมแซมหรือปรับปรุงแหล่งซาก ดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าวให้เป็นดังนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายไม่ได้มี การจัดหาประโยชน์จากแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น ให้กรมทรัพยากรธรณีเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย



(๒) ในกรณีที่เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายมีการจัดหาประโยชน์จากแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้น อธิบดีจะสั่งให้เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยให้อธิบดีแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งมีเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายร่วมเป็นกรรมการด้วย เพื่อเสนอความเห็นต่ออธิบดี

มาตรา ๒๒ เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีสิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายผู้ใดไม่พอใจในจำนวนค่าใช้จ่ายที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๑ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๓ ให้อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชมแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนไม่ว่าแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นจะเป็นที่ดินของรัฐหรือเอกชน

ในกรณีที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่จัดให้เข้าชมตามวรรคหนึ่งนั้นเป็นที่ดินของรัฐ อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจะกำหนดอัตราค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นด้วยก็ได้

มาตรา ๒๔ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการศึกษาและเผยแพร่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดเข้าไปดำเนินการในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐนั้นได้โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่รับผิดชอบก่อนและจ่ายเงินค่าตอบแทนและค่าธรรมเนียมอื่นให้แก่กรมทรัพยากรธรณีเพื่อสมทบกองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ตามระเบียบที่อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนด

การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต สำหรับการเข้าไปดำเนินการในแหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๓

ซากดึกดำบรรพ์

มาตรา ๒๕ ผู้ใดพบสิ่งอันมีเหตุควรเชื่อได้ว่าเป็นซากดึกดำบรรพ์ให้แจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่พบนั้นทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พบ

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้รับแจ้งมีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือเข้าไปในส่วนใด ๆ ของบริเวณที่มีการพบสิ่งซึ่งเชื่อได้ว่าเป็นซากดึกดำบรรพ์ และจัดทำเครื่องหมายแสดงการห้ามนั้นไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ บริเวณดังกล่าว และรายงานอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง



เมื่อได้รับรายงานตามวรรคสอง ให้กรมทรัพยากรธรณีดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน

เมื่อกรมทรัพยากรธรณีตรวจสอบตามวรรคสามแล้วเห็นสมควรดำเนินการตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๒๖ แล้วแต่กรณี ให้คำสั่งตามวรรคสองมีผลบังคับต่อไปจนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ และให้นำมาตรา ๑๒ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่กรมทรัพยากรธรณีตรวจสอบตามวรรคสามแล้วเห็นว่าไม่สมควรดำเนินการตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๒๖ ให้กรมทรัพยากรธรณีแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการยกเลิกคำสั่งตามวรรคสองโดยเร็ว

มาตรา ๒๖ เมื่ออธิบดีเห็นว่าซากดึกดำบรรพ์ใดที่พบในราชอาณาจักรมีความสำคัญ หรือมีคุณค่าในการศึกษาประวัติของโลก บรรพชีวินวิทยา บรรพชีววิทยา หรือการลำดับชั้นหิน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด ให้อธิบดีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ซากดึกดำบรรพ์นั้นเป็นซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน และเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา

เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่งเป็นสิ่งที่หายากและมีคุณค่าเป็นพิเศษ สมควรเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ให้อธิบดีมีอำนาจดังนี้

(๑) ในกรณีที่ซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นอยู่ในความครอบครองของเอกชน ให้บุคคลดังกล่าวส่งมอบซากดึกดำบรรพ์นั้นให้แก่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยได้รับค่าทดแทนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด หรือ

(๒) ในกรณีที่ซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนนั้นอยู่ในความดูแลรักษาของหน่วยงานอื่นของรัฐ อธิบดีจะมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานของรัฐนั้นส่งมอบซากดึกดำบรรพ์ดังกล่าวให้แก่กรมทรัพยากรธรณีก็ได้

มาตรา ๒๗ เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนผู้ใดไม่พอใจ ในจำนวนค่าทดแทนที่ได้รับตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง (๑) มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดทำการค้าซากดึกดำบรรพ์เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๙ ในกรณีซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนแล้ว ชำรุด เสียหาย สูญหาย หรือมีการโอน หรือย้ายสถานที่เก็บรักษา ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์นั้นแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดี พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการครอบครองซากดึกดำบรรพ์นั้นทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบหรือควรทราบการชำรุด เสียหาย สูญหาย หรือมีการโอน หรือย้ายสถานที่เก็บรักษา



มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม เปลี่ยนแปลง หรือทำลาย ซึ่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง รักษา และอนุรักษ์ไว้ซึ่งซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนมิให้เสียหายให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ ผู้ใดจะจัดแสดงซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบ

การจัดแสดงซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๓ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งหรือนำซากดึกดำบรรพ์ หรือซากดึกดำบรรพ์ที่ได้ถูกแปรสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงเป็นรูปลักษณะอื่นออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต และการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔

พิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา

มาตรา ๓๔ ให้มีพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนารวบรวม และจัดเก็บหลักฐานทางธรณีวิทยา รวมทั้งเป็นที่เก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์เพื่อการเรียนรู้ การวิจัย การแสดง และการอ้างอิง

พิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยาจะจัดตั้งขึ้น ณ ที่ใด หรือจะให้สถานที่ใดเป็นพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา ตลอดถึงการโอนสภาพพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชมพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา และจะกำหนดอัตราค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นด้วยก็ได้

มาตรา ๓๕ ซากดึกดำบรรพ์ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในความครอบครองของกรมทรัพยากรธรณี หากมีชนิดเดียวกันหลายชิ้น อธิบดีจะอนุญาตให้กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้เก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์ดังกล่าวไว้ก็ได้



(๑๔)

หมวด ๕
กองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์

มาตรา ๓๖ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นในกรมทรัพยากรธรณีเรียกว่า “กองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์” เพื่อดำเนินกิจการอันเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์ พัฒนา รวบรวม และจัดเก็บหลักฐานทางธรณีวิทยา และเก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์

มาตรา ๓๗ กองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ ประกอบด้วย

(๑) เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้

(๒) ค่าธรรมเนียมการอนุญาตที่ได้รับตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) เงินค่าตอบแทนและค่าธรรมเนียมอื่นอันเกิดจากแหล่งซากดึกดำบรรพ์

ตามมาตรา ๒๔

(๔) เงินค่าเข้าชม ค่าบริการอื่น หรือผลประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากแหล่งซากดึกดำบรรพ์ พิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยา ที่อยู่ในความครอบครองของกรมทรัพยากรธรณีซึ่งกรมทรัพยากรธรณีเป็นผู้เรียกเก็บ

(๕) เงิน หรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(๖) ดอกผล หรือผลประโยชน์ หรือรายได้อื่นใดที่เกิดจากกองทุนนี้

เงินและทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเข้ากองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

การเก็บรักษา และการจ่ายเงินกองทุนจัดการซากดึกดำบรรพ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๖

การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๓๘ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการอนุญาต ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้มีกำหนดครั้งละไม่เกินหกสิบวัน แต่ในกรณีที่มีการฟ้องผู้รับใบอนุญาตต่อศาลว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อธิบดีจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตไว้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ได้

มาตรา ๓๙ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้



LIRT

ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตประเภทที่ถูกเพิกถอนนั้นอีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นสองปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๔๐ คำสั่งพักใช้และคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบ

การแจ้งคำสั่งตามวรรคหนึ่งให้นำบทบัญญัติหมวด ๔ การแจ้ง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่อยู่อาศัยหรือพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งไม่อนุญาตตามคำขอของบุคคลใดตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๓๘ หรือมาตรา ๓๙ บุคคลนั้นมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตนั้น

หมวด ๗

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๔๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ

(๑) เข้าไปในเขตสำรวจและศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๒ แหล่งซากดึกดำบรรพ์ หรือสถานที่ใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการงานของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการงานของสถานที่นั้น ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้จะมีการยกย้าย ขูข่ม หรือทำลายวัตถุ สิ่งของ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

(๓) ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน วัตถุ สิ่งของ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี

เมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจสอบตาม (๑) หรือ (๒) แล้ว ถ้ายังดำเนินการไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นก็ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

มาตรา ๔๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา



(๑๖)

มาตรา ๔๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว
บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๘
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๖ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๕ หรือระเบียบที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๓๔ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ วรรคสอง (๑) มาตรา ๓๒ หรือระเบียบที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๙ ผู้ใดส่งหรือนำซากดึกดำบรรพ์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนออกนอกราชอาณาจักรอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๐ ผู้ใดส่งหรือนำซากดึกดำบรรพ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วออกนอกราชอาณาจักรอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

(๑๗)

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๑ ผู้ใดเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มีหนังสือแจ้งให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากดึกดำบรรพ์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังกระทำการฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๕๒ ให้ศูนย์ศึกษาวิจัยและพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ ศูนย์วิจัยทรัพยากรแร่และหิน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติธรณีวิทยาเฉลิมพระเกียรติ และพิพิธภัณฑ์แร่-หิน ที่อยู่ในความดูแลของกรมทรัพยากรธรณีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์และธรณีวิทยาตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

หน้าว่าง



อัตราค่าธรรมเนียม

- | | | | |
|--|--------|--------|-----|
| (๑) ใบอนุญาตให้ชุดค้น เคลื่อนย้าย นำเอาไป
ทำให้เสียหาย หรือทำลายซึ่งแหล่งซากดึกดำบรรพ์
หรือซากดึกดำบรรพ์ในเขตสำรวจและศึกษาวิจัย
ตามมาตรา ๑๗ | ฉบับละ | ๕๐๐ | บาท |
| (๒) ใบอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการในแหล่งซากดึกดำบรรพ์
ที่ขึ้นทะเบียนที่อยู่ในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๒๔ | ฉบับละ | ๕,๐๐๐ | บาท |
| (๓) ใบอนุญาตให้ทำการค้าซากดึกดำบรรพ์
ตามมาตรา ๒๔ | ฉบับละ | ๑๐,๐๐๐ | บาท |
| (๔) ใบอนุญาตให้ส่งหรือนำซากดึกดำบรรพ์ หรือซากดึกดำบรรพ์
ที่ได้ถูกแปรสภาพหรือเปลี่ยนแปลงเป็นรูปลักษณะอื่น
ออกนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา ๓๓ | | | |
| (ก) ซากดึกดำบรรพ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว | ฉบับละ | ๑๐,๐๐๐ | บาท |
| (ข) ซากดึกดำบรรพ์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน | ฉบับละ | ๒,๐๐๐ | บาท |
| (๕) ใบแทนใบอนุญาต | ฉบับละ | ๑๐๐ | บาท |
| (๖) การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละเท่ากับค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนั้น | | | |